

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄. || ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1879. || ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Β΄.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ

[ΚΑΙ Η ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΠΑΡΑΔΟΧΗ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ].

(*Ἰδὲ συνέχειαι φυλλάδιον Α΄.*)

Ἡ Γερμανία ἔχει διωργανισμένον σύστημα Γυμνασίων καὶ Βασιλικῶν σχολείων (Real schulen) διὰ τὰ ἄρρενα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Κυβερνήσεως, σύστημα ὅπερ δύναται τις νὰ εἴπῃ ἄνευ φόβου ἀντιρρήσεως ὅτι χορηγεῖ τὴν καλλίστην μέσων ἐκπαίδευσιν ἣτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸν κόσμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐφρόντισε νὰ καταρτίσῃ διὰ τὰ κοράσια ἀντίστοιχον σύστημα, οἱ ἰδιῶται ἐσύστησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ (Höhere Tochter schulen) Ἀνώτερα σχολεῖα τῶν κορασιῶν.

Ἄλλὰ τὰ σχολεῖα ταῦτα δὲν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ Γυμνάσια τοῦ Κράτους· διὸ καὶ προσπάθειαι κατεβλήθησαν ἐν Βερολίῳ, Δαρμστατῆ, Βρέμῃ, καὶ ἄλλαις πόλεσιν, ὅπως χορηγηθῶσιν τὰ μέσα εἰς τὰς ἐχούσας ἀνωτέραν τῶν 16 ἐτῶν ἡλικίαν νέας, νὰ συμπληρώσωσιν ὑψηλοτέραν ἀνατροφὴν. Κατὰ τὸ 1872 ἐν τῇ συνελύσει τῶν Κυριῶν, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου Wendt πρότασις ἀφορῶσα τὴν σύστασιν Παρθεναγωγείου ἢ πραγματικοῦ Γυμνασίου νεανίδων, ἐν ᾧ αὐταὶ ἐμεῖλλον νὰ ἐκπαιδεύωνται ὡς τὰ ἄρρενα.

Καὶ ἡ συνέλευσις τῶν Κυριῶν ἐξεφράσθη ὑπὲρ τοῦ ιδρύματος· ἀλλ' ἡ δημοσία γνώμη ἐν Γερμανίᾳ εἶναι μόλις ἐτοιμὴ εἰσέτι ὅπως ἐξιῶσῃ τὸ ἔδαφος τὸ χωρίζον τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρρένων ἀπὸ τῆς τῶν θηλέων. Οὕτω καὶ ὁ δόκτωρ Wiese εἰς τὰς «Γερμανικὰς ἐπιστολάς ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν Ἀγγλίδων» μνησθὲν ποιούμενος τῆς τῶν Γερμανίδων, περαινεῖ λέγων ὅτι ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐκείνων εἶναι ἀντιγερμανικὴ.

Μολοντοῦτο ὑπῆρξαν ἐν Γερμανίᾳ γυναῖκες προσπαθήσασαι νὰ

εξέλθωσι τοῦ περιωρισμένου κύκλου των, καὶ νὰ ἐπιτύχωσι πτυχία Πανεπιστημίου.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ὑπῆρχε γυνὴ καλουμένη Κυρία von Siebold, ἀναδειχθεῖσα τοσοῦτον εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς μαιευτικῆς, ὥστε τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Giessen, ἔδωκεν αὐτῇ πτυχίον μετὰ τοῦ βαθμοῦ M. D. (Δόκτωρ ἰατρικῆς). Αὕτη εἶχε θυγατέρα καλουμένην Μαριάνναν, καὶ βραδύτερον Κυρίαν von Heidenseich σπουδάσασαν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Giessen καὶ Göttingen, ἧτις καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς τὸ 1817. Ἀποθανοῦσα τὸ 1859, ἐθεωρεῖτο ἐν Γερμανίᾳ ὡς πρώτη ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτῆς ἐπιστημονικῷ κλάδῳ.

Ὑποθέτομεν ὅτι αἱ Κυρίαὶ αὗται ἦσαν ἐξαίρεσις, ὡς καὶ αἱ σύγχρονοι αὐτῶν Γαλλίδες, διότι οὐδεμία διάδοχος αὐτῶν ἀναφαίνεται πρὸ τῆς παρελεύσεως πολλοῦ χρόνου. Τὸ κατόπιν ἐπόμενον παράδειγμα κυρίας πτυχιούχου ἐν Γερμανίᾳ, εἶναι νέα τις Ῥωσὶς ἐπὶ μακρὸν φοιτήσασα εἰς τὴν ἐν Λειψία Νομικὴν σχολὴν, καὶ λαβοῦσα τὸ πτυχίον τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1874. Ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἄλλαι κυρίαὶ ἐφοίτουσαν εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἰατρικῆς, καὶ Νομικῆς, νομίζομεν ὅμως ὅτι ἦσαν ξένα. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1874 νέα τις Ἰουδαία ἔλαβε πτυχίον διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας· τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γοτίγγης ἀπένειμεν ἐπίσης τὸν βαθμὸν τοῦ διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας πρὸς ἑτέραν νέαν, τὴν δεσποινίδα Kowalewsky. Ἡ Λειψία ἔχει τὸ μεγαλεῖτερον Πανεπιστήμιον ἐν Γερμανίᾳ περιέχον περὶ τοὺς 300 φοιτητάς. Αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς εἰσόδου πρὸς φοίτησιν ἐν αὐτῷ καὶ τὸ προνόμιον τῆς βαθμολογήσεως ὑπ' αὐτοῦ. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δυνηθῶσι ταχέως νὰ θεραπεύσωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἧτις παρέχει αὐταῖς νῦν μεγίστας δυσκολίας πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ φοίτησιν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις. Ἄλλ' ἐν Γερμανίᾳ ἔνθα ἀπέκτησαν τὴν ἔξιν νὰ περιμένωσι τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Κράτους εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἔνθα ὁ πλοῦτος τῶν ἰδιωτῶν εἶναι, σχετικῶς πρὸς ἄλλας χώρας, μικρὸς, τοῦτο δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐκόλον, ἐκτὸς ἂν τὸ Κράτος λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην· ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι τὸ νὰ πείσῃ τις τὸ Κράτος νὰ μεταβάλῃ φρόνημα, εἶναι δύσκολος ἐπιχείρησις.

ἸΤΑΛΙΑ

Ἐν Ἰταλίᾳ εὐρίσκομεν βελτιουμένην βαθμηδὸν τὴν μέσιν ἐκπαίδευσιν, καὶ τὰ Πανεπιστήμια οὐδέποτε κλεισθέντα εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐν Ἰταλίᾳ ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ γενικὴ κατάστασις τῶν νεανίδων δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀναγεννηθῇ. Πρὸ τοῦ 1861 δὲν ὑπῆρχεν ἀνεγνωρισμένη μέση ἐκπαίδευσις, πλὴν τῶν σχολείων τῶν σκοπούμενων τὴν μόρφωσιν τῶν διδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Πολλάκις κοράσια μὴ πρωριζόμενα εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῶν διδασκαλισσῶν, κατετάττοντο εἰς τὰ διδασκαλεῖα, διότι δὲν εἶχον ἄλλην ὁδὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν μαθημάτων των. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων ἦσαν καὶ τὰ ἐν μοναστηρίοις σχολεῖα, ἅτινα καὶ σήμερον ὑπερβαίνουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν πάντα τὰ λοιπά. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἀρνητικὴ ποσότης κατὰ τὴν ἀληθῆ ἀνάπτυξιν καὶ ἀνατροφήν.

Εὐτυχῶς ἀπὸ τοῦ 1866 διδάσκουσιν ἐν αὐτοῖς ὑποχρεωτικῶς μόνον διδάσκαλοι ἀνεγνωρισμένοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ὑπῆρχον ἐπίσης ἐκπαιδευτήρια ἰδρυθέντα ἐπὶ τῆς Αὐστριακῆς δυναστείας, καὶ ἐξ Γυμνάσια διατηρούμενα ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως ἀνά ἐν εἰς τὰς πόλεις Μιλάνον, Φλωρεντίαν, Παλέρμον, καὶ Βερόνην, δύο δὲ εἰς τὴν Νεάπολιν. Ταῦτα ἦσαν καὶ διατελοῦσιν ἔτι σχολεῖα ὑποτρόφων τῆς Κυβερνήσεως.

Οὕτω δὲ ἐνῶ ἦτο δυνατόν εἰς τὸν πτωχότατον παῖδα ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας του νὰ φθάσῃ ἀπὸ τῶν προκαταρκτικῶν σχολείων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ τῶν Γυμνασίων, καὶ εἰς τοὺς νέους νὰ διέλθωσι τὸ Πανεπιστήμιον ἀπὸ τοῦ 18ου—21ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, διὰ τὰ κοράσια ὑπῆρχον μόνον τὰ νηπιακὰ σχολεῖα, καὶ ἴσως τὰ μοναστήρια. Εἰλικρινῶς ἀναγνωρίσασα τὸ ἀδίκημα τὸ προσγιγόμενον εἰς τὰς κόρας ἐκ τῆς μετὰ τῶν φύλων ἀνισότητος ταύτης, ἡ δημαρχία τοῦ Μιλάνου ἀπεφάσισε τὸ 1861 νὰ ἰδρῦσῃ ἀνώτερον σχολεῖον τῶν κορασίων. Ἡ ἐκθεσις τοῦ συμβουλίου στηρίζει τὴν ἀπόφασιν του ταύτην ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀκέψεων. «Τὸ συμβούλιον λαμβάνον ὑπ' ὄψιν ὅτι σπουδαία μέχρι τοῦδε ὑπάρχει ἔλλειψις εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νεανίδων, καθότι ἡ μὲν ἐκπαίδευσις αὐτῶν ἀρρένων γίνεται εἰς σχολεῖα διήκοντα βαθμηδὸν μέχρι τῶν Πανεπιστημιακῶν σπουδῶν, ἡ δὲ τῶν θηλέων περιορίζεται μόνον

αίς τὰ προκαταρκτικὰ σχολεῖα· ὅτι ὁ Νόμος παρέβλεψεν ὀλοκλήρως τὸν καταρτισμὸν ὑπὲρ τῶν θηλέων Γυμνασιακῆς παιδείας, ὡς ἀνεῖ αἱ γυναῖκες ἐδικαιοῦντο νὰ τυγχάνωσι παιδείας ἐπιπολαίου μόνον καὶ λίαν στοιχειώδους, ἐνῶ τὸναντίον ἔπρεπε νὰ καταβάλληται μεγίστη φροντίς ὅπως καλλιεργῆται ἡ διάνοια ἐκείνων αἰτινες εἰσὶ προωρισμέναι νὰ χρησιμεύσωσι οἱ πρῶτοι τῶν ἀρρένων διδάσκαλοι· διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ συμβούλιον θεωρεῖ καθήκον αὐτοῦ νὰ χορηγήσῃ ἐπίσης εἰς τὰς γυναῖκας, διὰ τῆς ἰδρύσεως ἡτοιούτων ἐκπαιδευτηρίων, τὰ μέσα ὅπως τοῦ λοιποῦ αὗται γεύονται τῆς μέσης παιδείας, τῆς ὁποίας οὐδεμία γυνὴ πρέπει νὰ διατελῇ βέλτερον, ἐκτὸς μόνον ἐκείνων αἰτινες ἀσχολοῦνται εἰς τὰ εὐτελέστατα χειρωνακτικὰ ἐπαγγέλματα».

Ὁ δῆμος τοῦ Μιλάνου ἐθεώρησε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σκέψεων τούτων ὑπέρτατον αὐτοῦ καθήκον· κατὰ συνέπειαν ἐπραγματοποίησε τὸ σχέδιον τοῦτο, οὐδεμιᾶς φειτάμενος δαπάνης ὅπως καταρτίσῃ τὸ νέον σχολεῖον ἄξιον λόγου. Κατὰ τὸ 1864 τὸ Τουρίνον ἠκολούθησε τὸ καλὸν τοῦτο παράδειγμα, τότε δὲ ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἐκτιμῶσα τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, ὑπεσχέθη μεγάλας συνδρομὰς πρὸς πάσας τὰς πόλεις αἰτινες θὰ προέβαινον εἰς τὸν καταρτισμὸν ἀνωτέρων σχολείων διὰ τὰ κοράσια. Πράγματι δὲ διωργανίσθησαν σχολεῖα εἰς Ἀσσην (Asti), Γενέβην, Παδοῦν, Βολωνίαν, Φλωρεντίαν καὶ τελευταῖον εἰς Ῥώμην μόνον κατὰ τὸ 1874. Πάντα ταῦτα εἶναι δημόσια καθημερινὰ σχολεῖα, ἔχοντα κατὰ τι τὸν ὄργανισμὸν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Νέων ἀνωτέρων σχολείων τῆς ἐταιρίας τῶν δημοσίων ἡμερησίων σχολείων διὰ κοράσια. (High schools of the Girls' Public Day Schools Company).

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει κατωτέρας καὶ ἀνωτέρας τάξεις. Εἰς τὰς κατωτέρας, ἐκτὸς τῶν συνήθων κλάδων τῆς διδασκαλίας, διδάσκονται στοιχεῖα φυσικῆς ἐπιστήμης, οἰκιακῆ οἰκονομία, ὑγιεινῆ, γεωμετρία, καὶ ἰχνογραφία. Εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις διδάσκονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ στοιχεῖα ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ κοινωνικῆς οἰκονομίας, ἡ ἴσωρις τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας, ξένοι φιλολογίαι, πολιτικὴ γεωγραφία, Ἱστορία τοῦ μεσαιῶνος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, τὰ στοιχεῖα τῆς φυσικῆς γεωγραφίας, φυσικὴ ἱστορία, φυσικὴ, καὶ χημεία. Ταῦτα εἰσὶ μαθήματα ὑποχρεωτικὰ εἰς τὰς μαθητριάς.

Διδάσκονται ἐπίσης μὴ ὑποχρεωτικὰ μαθήματα, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ, ἡ γυμναστικὴ, ἡ ὠδικὴ, καὶ ἐργόχειρα· διὰ πληρωμῆς δὲ προσθέτων διδάκτρων, τοπογραφία, εἰκονογραφία καὶ ὄργανικὴ μουσικὴ».

Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐκ τῆς ἰδρύσεως τῶν σχολείων τούτων ἐπελθούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, τὸ πρόγραμμα τοῦτο τῶν σχολείων, ὑπόσχεται πολλὰ ὑπὲρ τῆς πλήρους διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἰταλίδων μετὰ τὸν πρὸς αὔξησιν τῶν νέων ἰδεῶν καὶ τὴν γέννησιν ὑψηλοτέρων ἀπαιτούμενον χρόνον. Τὸ κυριώτερον ἐλάττωμα ὅπερ δυνατὸν νὰ εὔρη τις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου συντηρούμενα ταῦτα παρθεναγωγεῖα, εἶναι ὁ μέχρι δεκαεξαετοῦς ἡλικίας περιορισμὸς τῆς ἐν αὐτοῖς ἐκπαιδεύσεως· ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς εἰς τὰ Πανεπιστήμια παραδοχῆς τοῦ ὠραίου φύλου γεννηθεῖσα ἀμιλλα, θὰ συμβιδῶσθαι πιθανῶς τὰς ὑφισταμένας δυσκολίας διὰ τῆς παρατάσεως τοῦ χρόνου τῶν σπουδῶν.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα εἶναι πολὺ καλεῖτερα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκομένων μαθημάτων, συντάττεται ὑπὸ τοῦ Σχολαστικοῦ συμβουλίου ἐκάστης Δημαρχίας ἢ τοῦ Κράτους, κατὰ τὰς περιστάσεις· τὰ σχολεῖα ταῦτα διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπίσημον ἐποπτείαν, καὶ αἱ ἐτήσιαι ἐξετάσεις αὐτῶν γίνονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἀρχῶν τῶν προεδρευουσῶν εἰς τὰς τῶν Γυμνασίων καὶ Λυκείων τοῦ Κράτους. Ἀληθῶς δ' εἶπεῖν, ἡ μέριμνα ἦν οἱ κατὰ καιροὺς ὑπουργοὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπεδείξαντο πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων, ἐξωμάλυνε τὰ μέγιστα τὴν πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν ὁδὸν ἐν τῇ ἀναγεννωμένῃ Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὸ 1876 τὰ δεκαπέντε Πανεπιστήμια τῆς Ἰταλίας, ἤνοιξαν τὰς θύρας αὐτῶν πρὸς τὸ ὠραῖον φύλον, διὰ Βασ. Διατάγματος. Πράγματι μὲν δὲν ἀπηγορεύετο καὶ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἐν αὐτοῖς παραδοχὴ τῶν ζωηρῶς ἐπιθυμούντων νὰ φοιτήσωσι κορασίων, ἀλλὰ δὲν ἦσαν δεκταὶ ὑπὸ τὰ αὐτὰ δικαιώματα τῆς φοιτήσεως οἷα καὶ οἱ ἄνδρες. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κυρίως ἔλαβε πτυχίον Ἰατροῦ ἐν Πίζῃ, (Pisa) δύο δὲ ἄλλαι διεκρίθησαν εἰς τὴν φιλολογικὴν σχολὴν ἡ μὲν, τῆς Βολωνίας, ἡ δὲ, τοῦ Τουρίνου.

Ἡ ὑψηλοτέρα ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν ἐκανονίσθη ἤδη ἐντελῶς ἐν Ἰταλίᾳ ὡς καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ' ἡ δευτερεύουσα εἴτε μέση ἐκπαίδευσις τοῦ ὠραίου φύλου, χρήζει εἰσέτι βελτιώσεως ὅπως φθάσῃ

εις ἴσην μοῖραν πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων. Κατὰ τὸ 1877 ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐπεχείρησε καὶ ἐν Φλωρεντία νὰ δημιουργήσῃ ὑπὲρ τῶν κορασίων τὰ αὐτὰ σχολεῖα πρὸς ἐξηκολούθησιν τῶν Γυμνασιακῶν σπουδῶν οἷς καὶ τὸ Κράτος διὰ τὰ ἄρρενα. Κατὰ συνέπειαν ἐγκύκλιος δημοσιευθεῖσα ἀνήγγειλε τὸν διὰ μετοχῶν καταρτισμὸν Γυμνασίου καὶ Λυκείου ἐν Φλωρεντία τὸν ἐπόμενον Νοέμβριον, ὅπως αἱ γυναικίαι διακούουσαι ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τούτοις τὰ ἀπαιτούμενα μαθήματα, γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τοῦ κράτους πρὸς ἐγγραφήν αὐτῶν εἰς οἰανδήποτε σχολὴν βούλωνται καὶ ἀποκτήσιν τοῦ διδακτορικοῦ πτυχίου.

Ἡ ἱστορία τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἐν Ἰταλίᾳ, δὲν προσέκρουσε κατ' ἐναντίων περιστάσεων οὐδ' εὗρεν ἀντίπραξιν ὡς συνέβη εἰς ἄλλα μέρη· ἤδη δὲ συνεζητήθη νόμος περὶ συστάσεως Γυμνασίων διὰ τὰ κοράσια, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ Ἰταλία θέλει εἶσθαι πιθανῶς ἡ πρώτη χώρα μεταξὺ πασῶν τῶν πεπολιτισμένων Ἐθνῶν ἡ μέλλουσα νὰ τύχῃ ἐντελῶς ὀργανισμένου συστήματος, ἀπὸ τῶν νηπιακῶν σχολείων μέχρι τῶν Πανεπιστημίων, ὁμοιομόρφου πρὸς ἀμφοτέρω τὰ φύλα. Τοῦτο ἀρμόζει κέλιστα εἰς τὴν χώραν, ἐφ' ἧς ἔπεσαν αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς Ἀναγεννήσεως.

Οὐδεμία ἄλλη χώρα δύναται νὰ κομπάζῃ ἐπὶ ἐλευθεριότητι καὶ φιλοφροσύνῃ πρὸς τὸ ὠραῖον φύλον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὅσον ἡ Ἰταλία. Τὰ Πανεπιστήμια αὐτῆς ἐδείχθησαν πάντοτε εὐμενῆ πρὸς τὰς γυναῖκας, πάντων δὲ τούτων ἐξέχει τὸ τῆς Βολωνίας. Περιεργείας χάριν ἀναφέρομεν τὰ ἐξῆς παραδείγματα ληφθέντα ἐκ διαφόρων συγγραφέων. Κατὰ τὸ 1209 κυρίως τις καλουμένη Betisia Gozzadini ἔλαβε τὸν βαθμὸν «διδάκτωρ εἰς τὰ Νομικὰ» παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βολωνίας· ἀλλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἔλαβον χώραν βραδύτερον καὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Παδούης, τοῦ Μιλάνου, τῆς Παβίας καὶ ἀλλαχοῦ· (ἴδε «Ἡ Ἰατρικὴ ὡς ἐπάγγελμα τῶν γυναικῶν» ὑπὸ τῆς Sophia Jex Blake)· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ 1380 ὑπῆρχεν ἐν Βολωνίᾳ ἡ Madalena Buonsignori, καθηγητῆς τῆς Νομικῆς. Ἡ τελευταία ἑκατονταετηρὶς παρέχει ἀφθονίαν Κυριῶν αἰτινες διεκρίθησαν ὡς καθηγηταὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια. Οὕτω, κατὰ τὸ 1733, ἡ Laura Bassi ἦτο καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βολωνίας, ἡ Maria Gaetana Agnesi, καθηγητῆς τῶν

Μαθηματικῶν τὸ 1750, καὶ ἡ Clotilde Tambroni, καθηγητῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ 1794. Τότε δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὑπῆρχε κυρία τις καλουμένη Anna Marandi Mazzolini, ἧς ὁ σύζυγος κατεῖχε τὴν ἑδραν τῆς Ἀνατομίας ἐν τῷ ἄνω εἰρημένῳ Πανεπιστημίῳ. Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσε νὰ ἀσθενήσῃ οὗτος, ἡ δὲ σύζυγός του τὸν ἠγάπα πολὺ, ἐζήτησε νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἀνατομίας. Ἀμέσως δὲ, λαβοῦσα τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, ἐξηκολούθησε τὴν παράδοσιν τῶν μαθημάτων τῆς ἀνατομίας ἀντ' αὐτοῦ, καθημένη ὀπισθεν παραπετάσματος. Αὕτη κατέστη περίφημος· καίτοι δὲ προταθείσης αὐτῇ ἑδρας ἐν Μιλάνῳ, ἀπεποιήθη οὐχ' ἦττον, καὶ ἔμεινεν ἐν Βολωνίᾳ μέχρι τοῦ θανάτου τῆς κατὰ τὸ 1774. Τὰ ἐκ κηροῦ ἀνατομικὰ αὐτῆς προτυπώματα ἐπιδείκνυνται ἔτι καὶ νῦν μεθ' ὑπερηφανείας ἐν τῷ Ἀνατομικῷ Μουσείῳ τῆς Βολωνίας. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, πολλαὶ ἄλλαι Ἰταλίδες ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμά της, καὶ τούτων ἡ τὰ μάλα διακριθεῖσα, ἦτον ἡ Maria delle Donne, ἧτις λαβοῦσα τὸ πτυχίον τῆς ἐν Βολωνίᾳ κατὰ τὸ 1806, διωρίσθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου εἰς τὴν ἐν τῷ αὐτῷ Πανεπιστημίῳ ἑδραν τῆς Μαιευτικῆς.

Ταῦτα ἀρκοῦσιν ὅπως καταδείξωσι τὴν τε προθυμίαν δι' ἧς τὸ ὠραῖον φύλον ἐν Ἰταλίᾳ ἐδικαίωσε τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ πρὸς ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν, καὶ τὴν ταχύτητα καὶ εὐμένειαν ἣν ἐπεδείξατο τὸ τε Κράτος καὶ αἱ Δημοτικαὶ ἀρχαὶ ὅπως ὑποστηρίξωσι τὰς νέας ιδέας, ὅτε ἐφθασαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δικαίων πόθων τοῦ ὠραίου φύλου καὶ πραγματοποιήσιν τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς ἐκπαίδευσιν βελτιώσεως αὐτοῦ. Παραλείπομεν ὅλως τὴν ἀντίπραξιν ἣν ὁ κληρὸς ἀντέταξεν εἰς μάτην πρὸς τὴν νέαν ταύτην πρόοδον, διότι ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι τὰ συμφέροντα αὐτοῦ ἐν γένει εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀντίκεινται πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐπιστημονικὴν πρόοδον ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

ΑΥΣΤΡΙΑ

Καὶ ἐν Αὐστρίᾳ ἤρχισε νὰ δίδηται μεγίστη ὠθησις πρὸς βελτιώσιν τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων. Κατὰ τὸ 1873 συνέστη μεγάλη

ἔταιρία πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἰδρῦσῃ σχολεῖα, καὶ νὰ διαδώσῃ τὰς ὑπ' αὐτῆς υἰοθετηθείσας ἀρχάς, διοργάνωσα ἰδίους κλάδους καθ' ὅλην τὴν χώραν, καὶ ἀναγγείλασα ὅτι τὸ κύριον μέλημα αὐτῆς ἦτο νὰ σώσῃ τὰς γυναῖκας ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας ἐπιρροῆς τῶν προλήψεων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν αἵτινες διαδίδονται ἐν γένει ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς ἀνατροφῆς. Τὸ πρόγραμμα τῶν νέων σχολείων περιελάμβανε τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, Ἱστορίαν, νεωτέραν φιλολογίαν, καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ὡς οὕσημα ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, τὸ πρόγραμμα τοῦτο δὲν παράγει καλὴν ἐντύπωσιν, καὶ καταδεικνύει ὅτι ἡ προτέρα θέσις τῶν πραγμάτων ἦτον ἀληθῶς ἑλεεινή· ἀλλ' ἡ πρὸς τὰ βελτιώ τάσις τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι οὐσιώδης, καὶ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἔχει εὐάρεστον ἀποτέλεσμα. Μικρὸν μετὰ ταῦτα νέον Λύκειον ἰδρῦθη εἰς Gratz. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν τούτοις, κατὰ τὸ 1870, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης ἐπεσφράγισε τὴν νέαν τάσιν διὰ τῆς παραδοχῆς τῶν γυναικῶν πρὸς φοίτησιν εἰς τὰς σχολὰς εἰς ἃς οἱ καθηγηταὶ παρεδέχοντο αὐτάς. Κατὰ τὸ 1873 ἐφοίτων τέσσαρες γυναῖκες εἰς τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν, ἐξ ὧν μία διεκρίθη εἰς τὰς χειρουργικὰς ἐγχειρήσεις μὲ βῆθμὸν ἀρίστα.

Ἐν Αὐστρίᾳ, ἄρα, ὡς σχεδὸν πανταχοῦ, τὸ ζήτημα τῆς παραδοχῆς τῶν γυναικῶν εἰς τὰ Πανεπιστήμια ἐλύθη, καὶ ἡ ὑψηλοτέρα ἐκπαιδεύσις εἶναι προσιτὴ εἰς αὐτάς κατὰ βούλησιν. Ὑπολείπεται μόνον νὰ καταστῶσι γενικῶς ἱκαναὶ ὅπως γίνονται δεκταὶ ἐν αὐτοῖς, τελειοποιουμένης βαθμηδὸν τῆς πρὸ μικροῦ καταδισθείσης μέσης ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Ἐν Ὀλλανδίᾳ κατὰ τὸ 1870 ἐξεδόθη Β. Δ. δι' οὗ αἱ γυναῖκες ἦσαν δεκταὶ πρὸς ἐξέτασιν αὐτῶν εἰς τὴν φαρμακευτικὴν σχολὴν. Τὰ Πανεπιστήμια ἤνοιξαν τὰς θύρας τῶν κατόπιν πρὸς αὐτάς καὶ κατὰ τὸ 1873 ἡ πρώτη εἰς τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν φοιτήσασα εἰς τὰς Κάτω Χώρας, δεσποινίς Jacobs, ἔδωκεν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις εἰς τὴν φυσικὴν καὶ τὰ μαθηματικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Groningen. Κατὰ

συνέπειαν ἐν Ὀλλανδίᾳ ἢ εἰς τὰ Πανεπιστήμια ἐκπαιδεύσις τῶν νεανίδων ἤρξατο ἐπίσης κατὰ τρόπον εὐχάριστον, διότι φαίνεται ὅτι κατὰ τὸ 1874 οἱ Ὀλλανδοὶ εἶχον τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἀνώτερα σχολεῖα ἀρρένων λαμβάνοντα ἐπιχορήγησιν 15,000 λιρῶν στερλινῶν, ἐνῶ μόνον ἑπτὰ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων εἶχον ἀνὰ ἓν ἀνώτερον σχολεῖον τῶν κορασιῶν, εἰς ἃ αἱ νεάνιδες ἦσαν δεκταὶ ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἐσχάτως ὁμοίως, ὡς λέγεται, ὑπουργικὴ διαταγὴ ἤνοιξε τὰς θύρας παντὸς γυμνασίου τε καὶ πανεπιστημίου εἰς τὰς γυναῖκας.

ΔΑΝΙΑ

Κατὰ τὸ 1875 τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοπενάγης, ἀνοῖξαν τὰς θύρας του εἰς τὰς γυναῖκας, ἐχορήγησεν αὐταῖς τὸ δικαίωμα νὰ φοιτῶσιν εἰς πάσας τὰς σχολὰς αὐτοῦ ἐξαιρέσει τῆς θεολογικῆς σχολῆς. Ἀληθῶς ἀνεφέρετο ῥητῶς εἰς τὸ ἐγγράφον τῆς παραδοχῆς αὐτῶν, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο αὐταῖς νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ ὠρελήματα τὰ προωρισμένα διὰ τοὺς ἄρρενας σπουδαστάς—ἐπιφύλαξις ἀδικιωτάτη πρὸς αὐτάς. Ἄλλ' ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδοχὴ αὐτῶν, εἶναι τὸ κυριώτερον εἰς τὴν ἀρχήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μέσιν ἐκπαιδεύσιν, αὕτη ἐπίσης προοδεύει. Ἄλλως τε «Ἐταιρία Γυναικῶν» εἰργάσθη ἐν Κοπενάγῃ ὅπως προᾶξῃ ταύτην, ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

ΣΟΥΗΔΙΑ

Ἡ Σουηδία, ὡς καὶ ἡ Ἰταλία, ἐφρόντισεν ἐπιμελῶς ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τῶν θυγατέρων της κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαπενταετηρίδα, καὶ πρὸ δεκαετίας ἐχορήγησεν αὐταῖς τὸ προνόμιον τοῦ φοιτᾶν εἰς τὰ Πανεπιστήμια. Εἰς τὴν Στοκκόλμην ἰδρῦθη ὑπὸ τοῦ κράτους Ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον πρὸς ἀνωτέραν

ἐκπαίδευσιν διδασκαλισσῶν κατὰ τὸ 1864, ὡς καὶ προκαταρκτικὸν σχολεῖον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ κατὰ τὸ 1864. Τὸ ἐπόμενον ἔτος καθηρτίσθησαν σχολεῖα πρὸς ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν τῶν κορασίων· νῦν δὲ ὑπάρχουσιν ἀνώτερα σχολεῖα ἐν Σουηδία ὅμοια τοῖς εἰς τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης· τριαυτὰ δ' ἡ μὲν Στοκόλμη κέκτηται πέντε, ἡ δὲ Οὐψάλη τρία. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα εἰσὶν ἰδιωτικὰ ἐν τούτοις, καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν—τούτέστιν ἡ ἀληθῆς προ-παρασκευὴ τῶν μελλουσῶν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς Πανεπιστημιακὰς σπουδὰς—ὀφείλεται εἰς ἀτομικὰς προσπαθείας.

Κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1870, Βασιλικὸν διάταγμα ἐχορήγησεν εἰς τὰς γυναῖκας τὸ δικαίωμα πρὸς ἐγγραφήν καὶ ἐξέτασιν εἰς τὰ Πανεπιστήμια. Τὸ μέγα Σουηδικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Οὐψάλης ἠνοίξεν ἐλευθέρως τὰς θύρας του ἀδιακρίτως πρὸς ἀμφότερα τὰ φύλα, διδάσκον δωρεὰν πάσης τάξεως ἀνδρας καὶ γυναῖκας οἵτινες ἤρχοντο νὰ γευθῶσι τῶν δώρων τῆς διδασκαλίας του· ἐξαιρέσει τῆς θεολογικῆς καὶ νομικῆς σχολῆς, αἱ γυναῖκες εἰσὶ δεκταὶ πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὰς λοιπὰς· καθόσον δ' ἀφορᾷ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ Πανεπιστημίου, αἱ γυναῖκες χαίρουσι τὰ αὐτὰ προνόμια μετὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ γίνονται δεκταὶ πρὸς ἐξέτασιν ὑπὸ τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα. Μεταξὺ τοῦ ἔτους 1871—73, τέσσαρες γυναῖκες ὑπέστησαν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις, καὶ κατετάχθησαν ὡς φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, αἱ δύο εἰς τὴν Νομικὴν, καὶ αἱ λοιπαὶ δύο εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν. Τότε μάλιστα δύο ἕτεραι ἔδωκον ἐξετάσεις Ὀδοντοίατροῦ ἐν Στοκόλμη, καὶ τρεῖς ἄλλαι εἰς τὴν χειρουργικὴν, ἅπασαι ἐξασκουσάσαι νῦν τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας.

Πρὶν ἢ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο χορηγήσῃ εἰς τὰς γυναῖκας τὸ δικαίωμα τῆς φοιτήσεως αὐτῶν εἰς τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν πρὸς ἐξάσκησιν ταύτης ὡς ἐπάγγελμα, τὸ δημόσιον φρόνημα ἐσυνείθισεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσίς τῶν μαιῶν ἦτο κατὰ πολὺ ἀνωτέρα ἐν Σουηδία ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου. Κατὰ τὸ 1697 ὁ Ηοορη, Ὁλλανδὸς Ἰατρός, ζῶν ἐν Στοκόλμη, ἐγνωμοδότησεν ὅτι αἱ μαιαὶ ὤφειλον νὰ ἀποκτῶσι γνώσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἐπαγγέλματός των, πρὶν ἢ ἐπιτραπῆ αὐταῖς ἡ ἐξάσκησις. Κατὰ συνέπειαν ἤρξατο διδάσκων αὐτὰς δημοσίᾳ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον κανονισμῶν καὶ διατάξεων κατ' ἔτος μέχρι τοῦ 1771 ἔτους ὅτε τὸ πρῶτον Νοσοκομεῖον ἰδρύθη, καὶ ὅπερ πα-

ρέσχε τοῦ λοιποῦ τὰ μέσα τῆς ἀνατροφῆς τῶν μαιῶν. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1822 ὁ Καθηγητὴς Cederschiold ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ἀναδιωργάνωσε τὰ πάντα, καὶ διέταξε τὴν αὐτὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων δι' ἀμφότερα τὰ φύλα. Ἐπραξε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο ὅπως ἀνυψώσῃ τὴν θέσιν τῶν γυναικῶν, καὶ διὰ τῶν παραστάσεων του ἐπέτυχε τέλος ὑπὲρ αὐτῶν τὸ νόμιμον δικαίωμα ἵνα αὐταὶ μεταχειρίζονται ἐργαλεῖα Μαιευτικῆς, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπλητεῖτο ἐνὸς μηνὸς διδασκαλία πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἡ ἀπόκτησις τοῦ τίτλου τούτου ἀνύψωσε τὴν μαιῶν τὰ μέγιστα, καθιστῶσα ταύτην μᾶλλον σεβαστὴν καὶ παρέχουσα αὐτῇ μεγαλειτέραν ἀμοιβὴν. Ὑπῆρχον κατὰ τὸ 1873 ἑκατὸν τεσσαράκοντα τριαυτὰι μαιαὶ ἐν Στοκόλμη, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠύξησεν ἕκτοτε. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ ὑπαρξίς τοσοῦτον πολυαριθμοῦ σώματος καλῶς πεπαιδευμένων καὶ μεγάλῃν ἐχουσῶν ὑπόληψιν γυναικῶν, ἄγει φυσικῶς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς γυναικὸς ὡς Ἰατροῦ, διαφερούσης τῶν μαιῶν μόνον κατὰ τὴν εὐρυτέραν τῆς ἐπιστήμης γινῶσιν καὶ τὴν ἐν γένει ὑψηλοτέραν ἐκπαίδευσιν.

Εἶναι ἀξίον μνείας ὅτι καὶ ἐν Φινλανδία ἡ ἀπαίτησις τῶν γυναικῶν πρὸς ἀνωτέραν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν εὐρὴν ἐνθερμον ὑποστήριξιν παρὰ τῶν ἀνδρῶν. Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἰδρύθη Ἀκαδημία πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς Helsingfors, ἐν ἣ φοιτῶσιν ἐννεηήκοντα τρεῖς γυναῖκες μαθητευόμεναι. Τὸ πρόγραμμα αὐτῆς περιλαμβάνει, μεταξὺ ἄλλων μαθημάτων, φυσιολογίαν, φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ μαθηματικά.

Πανταχοῦ ἡ πρὸς νέαν κατάστασιν πραγμάτων σφοδρὰ ἐπιθυμία κατέληξεν εἰς εὐάρεστα καὶ καρποφόρα ἀποτελέσματα· αἱ ἡμέραι τοῦ περιορισμοῦ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τῆς καταπνίξεως καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, εἶναι ἡριθμημένοι καθ' ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.»

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ—ΚΑΝΑΔΑΣ.

Ἡ Ἀγγλία δὲν ἔμεινεν εἰς ἀπραξίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀνατροφῆς τῶν γυναικῶν της· ἀλλ' ἔνεκα τῆς βραδείας αὐτῆς μεθόδου, αἱ ἀποικίαι της ἐχορήγησαν πρὸ αὐτῆς μετὰ μεγάλης προ-

θυμίας εἰς τὸ ὠραῖον φύλον τὰ μέσα πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ. Διὸ κατὰ τὸ ἔτος 1875 ὑπῆρχον εἰς τὸν Καναδᾶ ('Αμερικὴ) πολλαὶ κυρίαι ἐξασκοῦσαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ἱατροῦ· ἀλλὰ τὰ ὅρια τοῦ Καναδᾶ συνέχονται μετὰ τῶν Ἠνωμένων τῆς Ἀμερικῆς Πολιτειῶν, ἤθελεν εἰπεῖ τις· ἀλλ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἀπαντῶμεν, ἡτις, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπηρεάζεται συνήθως ὑπὸ μόνης τῆς κοινῆς καλαισθησίας, τοῦ αἰσθήματος τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πρακτικῆς ὠφελείας, αἱ γυναῖκες ἐξεδήλωσαν κατὰ τὸ παρελθὸν σφοδρότατην ἐπιθυμίαν ὅπως σπουδάσωσι τὴν Ἱατρικὴν. Κατὰ συνέπειαν τὸ 1875 τὸ εἰς Madras Ἱατρικὸν Λύκειον ἤνοιξε τὰς θύρας του πρὸς τὰς γυναῖκας αἵτινες ἔκτοτε φοιτῶσιν εἰς τὰς παραδόσεις μετὰ τῶν ἀνδρῶν, ἐξαιρέσει μαθημάτων τινῶν τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἅτινα ἐθεωρήθη ἐπιθυμητὸν νὰ παραδίδωνται χωριστὰ πρὸς ἑκάτερον τῶν φύλων. Αὕτη ἐστὶν ἡ πρακτικὴ ὁδὸς τῆς λύσεως τοῦ δυσκολωτάτου τούτου ζητήματος τῆς ἐν τῇ Ἱατρικῇ σχολῇ συμφοιτήσεως ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Εἶναι τοσοῦτον εὐκόλον νὰ εὑρεθῇ πρακτικὸν συμβιβασμοῦ μέσον, ὅταν ἀπαξ ἐπιτευχθῇ τὸ σπουδαιότερον, τοῦτέστι τὸ χορηγεῖν τὴν Ἱατρικὴν εἰς τὰς γυναῖκας ἐκπαίδευσιν!

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ.

Καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ τὸ ζήτημα τοῦ χορηγεῖν ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὰς γυναῖκας, ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀντικείμενον μερίμνης τῆς ἐκεῖ ἀποικίας· κατὰ δὲ τὸ 1872 αἱ νεανίδες ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὰς πρὸς ἐγγραφήν ἀπαιτουμένας ἐξετάσεις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μελβούρνης· διότι δύο νέαι παρουσιασθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀφοῦ ὑπέστησαν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις, εἰσήχθησαν πρὸς φοίτησιν ἐν αὐτῷ ἀμέσως. Τὸ ἐπόμενον ἔτος αἱ δοῦσαι εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ἔφθασαν τὸν ἀριθμὸν δεκαεννέα. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ζηλανδίας ἀνήκει ἡ ἀληθὴς τιμὴ τῆς κατὰ πρῶτον ἐντὸς τοῦ Βρετανικοῦ Κράτους ἀπονομῆς βαθμοῦ εἰς γυναῖκα. Κατὰ τὴν 31 Ἰουλίου 1877, ἀπένειμεν εἰς τὴν δεσποινίδα Edgar, τὸν βαθμὸν δοκίμου τῆς φιλολογίας, σπουδάσασαν εἰς τὸ ἐν Ἀουκλάνδη λυκεῖῳ (Auckland).

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ταχεῖα προοδευτικὴ κίνησις τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασιῶν, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1865. Τῷ ὄντι μάλιστα πρὸ δεκαεσσάρων ἐτῶν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἐν Ἀγγλίᾳ συγκατένευσε νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν κορασιῶν ἀπὸ τοῦ περιωρισμένου κύκλου τῆς ἐκπαίδευσως ἐν ᾧ ἐμαραίνοντο, ἐπεκτεῖναν καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τὸ προνόμιον τῶν ἐξετάσεων, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγγραφῆς καὶ φοιτήσεως αὐτῶν εἰς τὰς σχολὰς του. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ διδασκάλισσαι, ἐστερημένοι παιδείας ἐπιστημονικῆς, δὲν ἠδύναντο διὰ τῆς ἰδίας ἐαυτῶν διδασκαλίας νὰ παρασκευάσωσι τὰς μαθητριάς αὐτῶν πρὸς ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ πρὸς τὴν πρόοδον ὅμως ἐπιθυμία αὐτῶν φαίνεται οὔσα ἄμετρος, διότι ἀναφορὰ φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς 800 διδασκαλισσῶν, ἐπεδόθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δι' ἧς αὐταὶ ἐξητοῦντο τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικαιώματος τῶν ἐξετάσεων καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ γυναικείου φύλου ἐντὸς αὐτοῦ. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη αἱ τῆς ἀριθμητικῆς γνώσεις τῶν νεανίδων ἦσαν ἐλλιπέσταται· ἀλλ' ἐσχάτως ἡ ἐπὶ τοῦ μαθήματος τούτου πρόοδος εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κορασιῶν ἦτον ἀνωτέρα τῆς τῶν ἀρρένων. Ἀληθῶς κατὰ τὴν τελευταίαν δωδεκαετίαν ἡ ἀνατροφή τῶν κορασιῶν προήχθη ἀρχοῦντως, τὸ δὲ δημόσιον φρόνημα ἐχειραγωγῆθη τοσοῦτον, ὥστε ἐξετίμησε δεόντως τὴν πρὸς εὐγενέστερον ἰδεῶδες τάσιν τοῦ ὠραίου φύλου, καὶ τὴν διαρκῆ πάλην αὐτοῦ πρὸς ἀπόκτησιν ἀνωτέρων ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ὣν τὴν ἀνάγκην ἠσθάνετο οὐ μόνον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀνατροφῆς του, ἀλλὰ καὶ πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτῶν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον.

Κατὰ τὸ 1876—ἡ ἐν Δουβλίῳ Ἱατρικὴ σχολὴ ἐδήλωσεν ὅτι δέχεται πρὸς ἐγγραφήν τὰς βουλομένας νὰ ὑποστῶσιν εἰσιτηρίους ἐξετάσεις νεανίδας· κατὰ δὲ τὸ 1877 πέντε κυρίαι ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως ἐγγραφῶσιν εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἱατρικῆς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1877—ἡ Γερουσία τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου ἀπεφῆνατο ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τοῦ γυναικείου φύλου εἰς τὴν Ἱατρικὴν σχολὴν, καὶ προσδιώρισεν ἐπιτροπὴν ὅπως πραγματο-

ποίησι τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Ἄλλ' ἀμέσως 250 φοιτηταὶ τῆς σχολῆς ταύτης ἐπέδωκαν ἀναφορὰν εἰς τὴν Γερουσίαν παρακαλοῦντες αὐτὴν νὰ ἀνακαλέσῃ τοιαύτην ἀπόφασιν.

Τὴν 7ην Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ταραχώδης συνέλευσις τῆς Συγκλήτου ἐξέδωκεν ἀπόφασιν κατὰ πλειονοψηφίαν 13 ψήφων, δηλοῦσαν ὅτι εἶναι ἔργον φρονήσεως ἵνα ἡ παραδοχὴ τοῦ γυναικείου φύλου εἰς τὴν Ἱατρικὴν σχολὴν ἀναβληθῇ, μετριοῦ κανονισθῇ πρῶτον τὸ ζήτημα τῆς παραδοχῆς αὐτῶν εἰς πάσας ἐν γένει τὰς σχολὰς τοῦ Πανεπιστημίου. Πολλοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τὴν ψηφοφορίαν ταύτην ὑπονοοῦσαν τὴν ἐπ' ἀόριστον ἀναβολὴν τῆς ἀμέσου ποθητῆς μεταρρυθμίσεως, προστιθεμένων εἰς τοὺς θιασώτας τῆς ἀναβολῆς, τῶν ἐχθρικῶς διακειμένων εἰς τὸ ζήτημα τῆς παραδοχῆς τῶν γυναικῶν καὶ εἰς τὰς ἄλλας σχολὰς.

Ἡ Γερουσία ὁμῶς συνελθοῦσα τὴν 20 Ἰουνίου τοῦ 1877—ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασίν της ἵνα αἱ γυναῖκες ὡς δεκταὶ πρὸς ἐξετάσεις εἰς τὴν Ἱατρικὴν σχολὴν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Κοινοβουλίου νόμον δι' οὗ πᾶσαι αἱ σχολαὶ τοῦ Πανεπιστημίου ὡς προσिताὶ πρὸς φοίτησιν καὶ ἀπονομὴν βαθμοῦ καὶ πτυχίου καὶ εἰς τὸ ὠραῖον φύλον. Οὕτω δὲ τὸ γενικὸν τοῦτο ζήτημα ἐκανονίσθη ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ κανονισθῇ ὑπὸ μόνου τοῦ Πανεπιστημίου. Ὑπάρχει δὲ ἐλπίς ὅτι μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου πᾶσαι αἱ σχολαὶ τοῦ Πανεπιστημίου θὰ καταστῶσι προσिताὶ εἰς τὸ ὠραῖον φύλον τῆς Ἀγγλίας. Ἀληθῶς ἡ παραδοχὴ αὐτῶν ἐγένετο βραδέως. Μετὰ 100 ἔτη οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες θὰ ἀναγινώσκωσιν ἴσως τὴν ἱστορίαν τοῦ γεγονότος, χωρὶς νὰ καταπλαγῶσι διὰ τὸ ὑπεροπτικὸν τοῦ ἐξέχοντος ἔθνικοῦ αἰσθήματος ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ ταύτῃ· διότι ἐν Ἀγγλίᾳ, τελευταία ἐξ ὅλων τῶν πεπολισμένων χωρῶν, τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς συνηθείας καὶ τῶν ἐθίμων· ἡ μᾶλλον ἐλευθερία τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἦτον ἡ τελευταία εἰς τὸ νὰ παραχωρήσῃ, οὐ μόνον ἰσότητά προνομίων τῆς ἀνατροφῆς, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερίαν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὰς γυναικῆς της.

Ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν ἀπητοῦντο ἰσχυραὶ προσπάθειαι ὅπως δίδηται ἡ αὐτὴ ἀνατροφή πρὸς τε τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα· ἀλλ' ὅτι εὐκόλως θὰ παρεχωρεῖτο εἰς ἐκάστην Ἀγγλίδαν τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ· ἐνῶ ἐν Γερμανίᾳ ἀνυψοῦται μὲν καὶ εὐρύνεται ἡ ἀνατροφή τῶν Γερμανίδων κατὰ βούλησιν, ἀλλὰ φρον-

τίζουσι νὰ ἀποκλείωσιν αὐτάς, ὅπως ἐξέρχονται τοῦ κύκλου των καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐξασκούμενα ἐπιστημονικὰ ἐπαγγέλματα. Ἀληθῶς ἡ Ἀγγλία δύναται νῦν νὰ ἐπιδείκνυται ὑπερηφάνως κατάλογον σχολείων τῶν κορασίων ἔνθα ἡ Λατινικὴ γλῶσσα, τὰ μαθηματικὰ καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, διδάσκονται ἐταιρίας πρὸς διάδοσιν Πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας, καὶ Λύκειον τῶν κυριῶν οὐτινος τὸ πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἶναι ἰσοδύναμον πρὸς τὸ τῆς Κανταβριγίας.

Ἡ εἰσαγωγή τῆς ἀρχῆς τῶν ὑπὸ τῶν Πανεπιστημίων ἐπιτοπίων ἐξετάσεων, ἐπέφερε μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων, καθότι ἐπειδὴ αἱ διδασκάλισσαι ἐσπεροῦντο πανεπιστημιακῆς παιδείας δυναμένης νὰ ποδηγετῇ τὴν πορείαν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ἡ τῶν κορασίων ἀνατροφή ἀπέβηκε κατὰ πολὺ κατωτέρα τῆς τῶν ἀρρένων, πρακτικῶς τε καὶ θεωρητικῶς. Ἐκτοτε, βραδέως μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶς, ἡ ἐφαρμογὴ νέου προγράμματος ὑψηλοτέρων μαθημάτων διέλυσε βαθμηδὸν τὸν σκοτεινὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀνωμαλίαις τοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως κόσμου τῶν θηλέων. Κατ' ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων νεανίδων διὰ τὰς ἐπιτοπίους ἐξετάσεις αὐξάνει, ὁ δὲ τρόπος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν βελτιοῦται.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας προελείανε τὴν ὁδὸν ἀποφασίσκην νὰ δώσῃ χεῖρα βοηθείας πρὸς τὰς ἐχούσας ἀνάγκην τοιαύτης. Τὸ τῆς Ὁξφόρδης, ἠκολούθησε τὸ παράδειγμά του τὸ 1869, τέσσαρα ἔτη βραδύτερον, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἰδρύθησαν ἐπίσης τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου καὶ Κανταβριγίας τμήμα ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων ἐπιτοπίων ἐξετάσεων. Ἡ Ὁξφόρδη ἔχει σήμερον τμήμα ἀνωτέρων ἐπιτοπίων ἐξετάσεων διὰ κοράσια. Τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου ἔσπευσε νὰ δημιουργήσῃ ἀπὸ τοῦ 1865, τὸ τμήμα τῶν ἐπιτοπίων διὰ γυναικῆς ἐξετάσεων του, καὶ τὰ δύο Ἰρλανδικὰ Πανεπιστήμια ἐφήρμοσαν τὸ αὐτὸ σύστημα τῶν ἐξετάσεων διὰ κοράσια καὶ γυναικῆς τὸ 1870.

Ταῦτα εἶναι ἀρκετὰ πρὸς δήλωσιν τῆς τῶν Πανεπιστημίων ἐνεργείας πρὸς προαγωγὴν καὶ ὑποστήριξιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως τῶν κορασίων. Ἄλλως τε ἡ ἰδρυσις καλῶν σχολείων τῶν κορασίων, καὶ ἄλλων μέσων πρὸς βελτίονα ἀνατροφὴν αὐτῶν, δεικνύουσι τὴν πρόσδον τῶν νέων ἰδεῶν.

Ἡ τὸ 1872 ἰδρυθεῖσα Ἐταιρία ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τῶν γυναι-

κῶν», δημοσιεύει κατάλογον «γυμνασίων, σχολείων, ἀναγνωσμάτων, καὶ ἄλλων μέσων ἀνατροφῆς διὰ τὰς γυναικας καὶ τὰς νεάνιδας ἐν Ἀγγλίᾳ» ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ἀναφέρομεν τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

Ἐπάρχουσιν νῦν 18 σχολεῖα τῶν κορασίων συντηρούμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἐξ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται εἰς τὸ Λονδίνον. Τὸ πρόγραμμα τοῦ πρώτου τούτων, ἰδρυθέντος τὸ 1850 ὑπὸ ἰδιωτῶν, καὶ ἀριθμοῦντος ἤδη περὶ τὰς 1000 μαθητριάς, κατέστη νόμος τὸ 1875. Τὰ Λατινικὰ διδάσκονται εἰς 9 τῶν σχολείων τούτων, τὰ μαθηματικὰ εἰς 10, φυσικαὶ ἐπιστῆμαι εἰς 15, πολιτικὴ οἰκονομία εἰς 5, οἰκιακὴ οἰκονομία εἰς 14, φυσιολογία εἰς 10, Ἑλληνικὰ εἰς 1, καὶ ἠθικὴ φιλοσοφία εἰς 1. ἔννοεῖται ὅτι τὰ συνήθη μαθήματα καὶ χειροτεχνήματα τῶν κορασίων κατέχουσι πάντοτε τὴν οἰκείαν θέσιν. Ἀκολουθῶς ὑπάρχουσι 12 σχολεῖα τῆς Ἑταιρίας τῶν δημοσίων σχολείων τῶν κορασίων, τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων ἠνοίχθη εἰς Chelsea, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1873. Τὸ πρόγραμμα τῶν σχολείων τούτων περιλαμβάνει ἐν γένει τὴν σπουδὴν τῆς Λατινικῆς γλώσσης, φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ μαθηματικά. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν ἕτερα 26 ἀνώτερα σχολεῖα ἐκ τούτων διδάσκονται Λατινικὰ καὶ Μαθηματικὰ εἰς 20, φυσικαὶ ἐπιστῆμαι εἰς 18, πολιτικὴ οἰκονομία εἰς 7, φυσιολογία εἰς 4, λογικὴ εἰς 2, καὶ Ἑλληνικὰ εἰς 4. Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσι σύνολον ἐκ 56 εἰς ταῦτα προσθετόν τὰ πολυάριθμα ἰδιωτικὰ σχολεῖα, ὧν τὰ πλεῖστα παρεδέχθησαν τὸ νέον πρόγραμμα, καὶ ἅτινα στέλλουσιν ἐπίσης τὰς μαθητριάς των εἰς τὸ τμήμα τῶν ἐπιτοπίων ἐξετάσεων πρὸς ἐπιδοκιμασίαν.

Κατόπιν ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν Γυμνασίων, ἐξ ὧν τὸ Girton College καὶ Newnham Hall, ἓνα εἰς Βριστόλην, 3 ἐν Λονδίῳ, καὶ 2 ἐν Δουβλίῳ. Ταῦτα ἔχουσι τὸ σύνθημα πρόγραμμα περιλαμβάνον τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς, φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ μαθηματικά, ἅπαντα διδασκόμενα συμφώνως πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἰκανότητος τῶν μαθητευομένων. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ Γυμνάσιον τῆς Βασιλίσσης καὶ τὸ Bedford College ἐν Λονδίῳ, εἶναι ἄξια ἰδιαιτέρας τιμῆς διὰ τὴν ἄληθῆ ἐπιτυχίαν τῶν πρώτων ἀγῶνων ὅπως χορηγηθῆ εἰς τὰ κοράσια ἀγώτερα ἀνατροφή. Ἐκτὸς τούτων, τὰ δημόσια μαθήματα εἴκοσι καὶ ἕξ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας (ἀκολουθεῖ).

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

(Ἴδὲ συνέχειαν φυλλίδιον Α΄.)

ἀλλὰ βαθμηδόν· διὸ φυλαί τινες δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσιν ἔχουσαι ἐν μόνον ἐκ τῶν συμβόλων τούτων, καὶ τοῦτο ἤθελε τείνει βεβαίως νὰ ἀποδείξῃ τὸν χωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ συγγενικοῦ στελέχους ἀρχαιότατον, καθὸ λαβόντα χώραν πρὸ τῆς ὑπὸ τῆς δεσποζούσης φυλῆς παραδοχῆς τῶν λοιπῶν συμβόλων· Οὐδόλως προτιθέμεθα νὰ λαλήσωμεν ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς θρησκείας τῶν Σημιτῶν καὶ τῶν Ἀρίων, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς τῶν Ταρτάρων (Turanian), καθότι αὕτη ἐνισχύει τὰ μέγιστα τὴν θεωρίαν ἣν φέρομεν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λεγομένων μας· Ἀναντιρρήτως ἡ ἀρχαιότερα ἀνάπτυξις τῆς ἐξωτερικῆς θρησκείας ἦτον ἡ λατρεία τοῦ ἡλίου· ἀλλ' ὑπῆρχε τι δυνάμενον νὰ ὀνομασθῆ ἀρχαιότερα θρησκεία καὶ τῆς τοῦ ἡλίου—τοῦτο δ' ἦτον ἡ χαρακτηρίζουσα πάντα τὰ Ταρταρικὰ ἔθνη καὶ μέχρι τῆς σήμερον, ἡ λατρεία τούτέστι τῶν ἀποθανόντων προγόνων. Μόλις ὁ ἄνθρωπος ἀρχίσῃ νὰ αἰσθάνηται τὴν ἐπὶ τῶν ζῶων ὑπεροχὴν του, ἀμέσως πολιορκεῖται ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ ἀόρατου· οἱ τεθνεῶτες παρίστανται ἐνώπιον αὐτοῦ κατ' ὄναρ, καὶ νομίζει αὐτοὺς εἰσεῖτι ζῶντας εἰς ἐτέραν κατάστασιν. Ἀρχηγὸς τις ἐξελέξατο ἴσως ἐν τῷ βίῳ του ζῶόντι ὡς ἔμβλημα αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του τὸ ζῶον τοῦτο ἐμφανίζεται εἰς διαφόρους τῆς φυλῆς του ὑπὸ περιστάσεις ἃς ἡ δεισιδαιμονία αὐτῶν θεωρεῖ ὡς παραδόξους· βεβαίως πρέπει νὰ ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀρχηγὸς ἐμφανιζόμενος ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦτο. Ἐνταῦθα δὲ ἔχομεν τὸ πρῶτον σπέρμα τῆς δοξασίας τῆς μετεμψυχώσεως, τοσοῦτον σταθερῶς πρεσβευομένης ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχαίων, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ πρὸς τοὺς τεθνεῶτας ἐκείνου σεβασμοῦ ὅστις ἐνέπνευσεν αὐτοὺς ἵνα ἐγείρωσι τοσοῦτον θαυμάσια μνημεῖα πρὸς τιμὴν τῶν ἀποθανόντων ἀρχηγῶν, καὶ πρὸς τούτοις τῆς παραδόξου ἐκείνης ιδέας ἣτις φαίνεται οὕσα καθαρῶς Ταρταρικὴ, ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει δύο, τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας ψυχάς.

Ἀναντιρρήτως τὸ ἀρχαιότερον καὶ μᾶλλον παγκόσμιον σύμβολον

τῶν Ταρτάρων ἦτον ὁ ὄφιν, καθότι ἀναφαίνεται ὅπου ὑπάρχουσιν ἴχνη Ταρταρικοῦ στοιχείου· δυνατόν δὲ νὰ ὑπάρχη ἐξαίρεσις καὶ τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ φυλῆς τινὸς καλουμένης *Mincops*, ἣτις ἂν πρέπη νὰ θεωρηθῆ ὡς Ταρταρικῆς καταγωγῆς, πρέπει νὰ ἦτον ἀρχαιοτέρα καὶ αὐτῶν τῶν κατοίκων τῆς Αὐστραλίας, μεταξὺ τῶν ὀποίων ὑπάρχει ὁ δεισιδαίμων σεβασμὸς διὰ τὸ ἔρπετον τοῦτο, κατὰ τὸν κ. Stokes λέγοντα «Πιστεύουσι τὴν ὑπαρξιν κακοποιοῦ πνεύματος συχάζοντος εἰς σκοτεινὰ σπήλαια, φρέατα, καὶ σκοτεινὰ μέρη (προφανῶς ἄρα οὐδεμίαν ἔχοντος σχέσιν μετὰ τοῦ ἡλίου) καὶ καλουμένου *Jingà*. Ὁ *Miago*, αὐτόχθων τις, περιέγραψε τὸ ὄν τοῦτο ὡς πελώριον πολύπτυχον ὄφιν· ἀνάπτουσι δὲ πυρὰ καὶ ψάλλουσιν ἐπωδὰς ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ἐπήρειαν αὐτοῦ. Δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ ἐπίσης λείψανον τῆς λατρείας τοῦ ἡλίου ἢ ἐπομένη περιγραφή τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως.

α Εἰς *Port Stephen* εἶδον γερονδὸς ὄλως περιέργων. Ἐπελθούσης νυκτός, ἀνήφθησαν σωροὶ καυσοξύλων διεσπαρμένοι τῇ δε κακεῖσε, καὶ οἱ ἄνδρες ζωγραφήσαντες ἐπὶ τοῦ σώματος κηλίδας καὶ γραμμάς ποικιλοχρόους, ἐπεδόθησαν εἰς ὄρχησιν τρέχοντες εἴτε κατὰ γραμμὴν εἴτε πλαγίως μετὰ μεγάλης ὀρμῆς, ἐκφέροντες τρομερὸν γρυλλισμὸν, ποιοῦντες ἀπειλητικὰς χειρονομίας, σείοντες καὶ πλήττοντες πρὸς ἄλληλα τὰ ὄπλα των. Τὸ ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τῆς θρησκευτικῆς ταύτης τελετῆς ἦτον ὅτι ἔρριπτον τὸ *boomerang* ἀνημμένον ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἄκρου. Ἡ μεγίστη ταχύτης καὶ οἱ ποικίλοι ἐλιγμοὶ τοῦ ὄπλου τούτου, λάμποντος κατὰ τὸ ἄκρον, ἄφινον μοναδικὴν καὶ καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός!

Οἱ πανάρχαιο οὗτοι κυκλοτερεῖς χοροὶ μετὰ τῶν παραφόρων καὶ ἀπειλητικῶν χειρονομιῶν, ἀναμιμνήσκουσι τὰ ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ Σκωτίᾳ πυρὰ, τοὺς κατὰ τὸν *Mάιον* χοροὺς, οἵτινες ἀναντιρρήτως εἶναι λείψανα τῆς λατρείας τοῦ Ἡλίου. Ἡ λατρεία τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ὄφεως ὑπάρχουσα ὑπὸ τὸν ἀκατέργαστον τοῦτον τύπον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γῆ τῆς Αὐστραλίας, ὡς καὶ εἰς τὰς νήσους *Fiji*, *Tonga*, καὶ ἐτέρως, προχωρεῖ ἀναπτυσσομένη μετὰ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ εἰς πράγματι μᾶλλον ὠρισμένον ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, καὶ Ἀμερικῇ, ἐνθα ἕνεκα ἀνεξηγήτου αἰτίας, ὁ ὄφιν ἀπόλλυσι τὸν κακοποιοὺν χαρακτῆρα ὅστις ἐφαίνεται φυσικώτατος αὐτῷ, ἢ καθίσταται ὁ Ἀγαθοδαίμων, ὁ Δημιουργός, ὁ δοτὴρ ἀγαθῶν δώρων, ἢ πηγὴ πλούτου καὶ ἰσχύος. Ἀγνοεῖται ὁ

λόγος τῆς μεταβολῆς ταύτης, καὶ νομίζομεν ἀδύνατον νὰ ὀρισθῆ τὸ αἷτιον ταύτης. Τῆς μεταβολῆς ταύτης φαίνεται ἀμυδρὸν φῶς εἰς τὰς νήσους *Fiji* καὶ *Tonga*, ἐνθα ὁ ὄφιν θεωρεῖται ὡς ὁ Δημιουργός, ἀλλ' εἶναι εἰσέτι ἄψυχον ὄν, οἰονεὶ λίθος. Διερχόμενοι τὴν Ἀφρικῇ, εὐρίσκομεν τὸν ὄφιν κατὰ τοὺς νῦν χρόνους, ἀντικείμενον λατρείας μεταξὺ πολλῶν φυλῶν Αἰθιοπικῶν, πάντοτε ὡς ἐνσάρκωσιν τοῦ ἀποθανόντος προγόνου· ἀλλὰ εἰς τὸ τὰ μάλα πεπολιτισμένον ἔθνος τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἢ παράδοξος αὕτη δεισιδαιμονία, ἔφθασε τὴν πλήρη αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ μήτηρ καὶ τροφὸς πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης, ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν ἐν τῇ μυστηριώδει ταύτῃ λατρείᾳ· εὐρίσκομεν δὲ πάντας τοὺς Θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς κεκοσμημένους ὑφ' ἐνὸς ἢ πλειόνων ὄφεων, ὡς σύμβολον ἐξουσίας. Ἐπὶ τῶν μνημείων, οὗτοι φαίνονται ἐστεμμένοι διὰ τῶν τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Αἰγύπτου στεμμάτων, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν βασιλέων ἀμφοτέρων τῶν διαιρέσεων τῆς χώρας· ἀλλ' ὁ ὄφιν ἦτο τὸ ἰδιαιτέρον σύμβολον τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν Θεῶν *Knerh* οὕτινος τὸ ὄνομα ὁ *Kirscher* παράγει ἀπὸ τῆς λέξεως *Cnoub*, τούτέστι χρυσός, ὅστις συνταυτίζεται μετὰ τοῦ Ἄμουν τοῦ ἔχοντος κεφαλὴν κριοῦ, καὶ ὅστις καλεῖται ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου, ὁ Δημιουργός· ἐνῶ ὁ Πορφύριος λέγει ὅτι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ παρήχθη ὠδὸν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθεν ὁ Θεὸς ὃν οἱ μὲν Ἕλληνες καλοῦσιν Ἡρακλεῖον, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι Φθᾶ. Ἐν Φοινικῇ ὁ ὄφιν ἐκαλεῖτο Ἀγαθοδαίμων, ἐν Περσίᾳ ἦτο τὸ σύμβολον ἀμφοτέρων τοῦ *Ormuzd* καὶ *Ahriman*· ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Βαβυλωνίᾳ οὗτος παρίστα τὸν Θεὸν *Hea* ἢ *Hoa*· ἐν Ἰνδικῇ ἦτον ἰδιαιτέρον ἀντικείμενον λατρείας μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων. Ἐν Καμβόγῃ (*Cambodia*) ὑπῆρχον μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Ἐν Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ τιμῶσιν αὐτὸν ἐτι καὶ νῦν ὡς τὸν δράκοντα, τὸ σύμβολον τῆς κυριότητος. Διαπλέοντες τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν εὐρίσκομεν αὐτὸν τὸ σύμβολον τῆς καλῆς θεότητος *Quetzalcoatl* ἐν Μεξικῷ, καὶ λατρευόμενον εἰς Περσὶ πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἰνκᾶς ὡς ἐπίσης ὑπὸ τῶν Ἐρυθροδέρμων Ἰνδῶν. Ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας τῶν Δρυϊδῶν τῆς Βρετανίας καὶ Γαλατίας, καὶ ὁ φρουρῶν σκώληξ ἐν Σκανδιναβίᾳ. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐπίσης εἶχε τοὺς λατρευόντας αὐτόν. Εἰς τοὺς τάφους τῶν Ἑτρούσκων εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐξωγραφημένον, καὶ εἰς τὰς μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων κατέχοντα ἐπίτιμον θέσιν. Εὐρίσκεται παριστάμενος ὡς ἔχων ἰδιότητας Θεῶν

ἐπὶ τῶν τύμβων τῆς Ταρταρίας, καὶ πολλὰ φυλαὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦ ὀνόματός του ἐν Ἰνδικῇ καὶ Ἀμερικῇ. Εἰς τί πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὰ σπέρματα λατρείας τοσοῦτον διακεχυμένης μεταξὺ τῶν ποικίλων τούτων ἔθνων, καὶ τοσοῦτον ἀνεξηγήτου; εἰς τὸ ὅτι εἰς τὰ ἄνω παραδείγματα, οὗτος ἦτο «καλὴ» θεότης. Ὡς ἀντικείμενον τρόμου, ὡς ὃν ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἐξιλεωθῇ, ὅπερ ἔπρεπε νὰ καταστήσωσιν εὐνοῦν, δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἀποδιδόμενον αὐτῷ σέβας· ἀλλὰ τὰ ἀνωτέρω μνημονεύμενα ἔθνη οὐδαμῶς ἐλάτρευον αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἔσφιν ταύτην, ἀλλ' ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς τὸν ἀθημιουργόν, τὸν δοτῆρα τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν καλῶν δύρων πρὸς τὸν ἄνθρωπον». Ὅτι δὲ ἡ δοξασία αὕτη ἦτο Ταρταρικῆς καταγωγῆς, νομίζομεν ὅτι πάντες οἱ ἀρχαιολόγοι εἶναι σύμφωνοι. Ὁ Κορς Fergusson λέγει.

«Καθόσον τὸ ἀσθενὲς φῶς τῶν ἐνδείξεων, ἃς ἔχομεν, ἐνισχύει ἡμᾶς νὰ μαντεύσωμεν τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τῆς καλῆς περὶ ὄφεως δοξασίας, κλίνω νὰ πιστεύσω ὅτι προήλθεν ἐκ λαοῦ Ταρταρικῆς καταγωγῆς, κατοικοῦντος τὰ περίχωρα τοῦ κατωτέρου Εὐφράτου, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν διεχύθη ὡς ἀπὸ κέντρου πρὸς πᾶσαν χώραν ἢ γῆν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἐνθα κατόκησε Ταρταρικὸς λαός. Καθ' ἃ φαίνεται οὔτε οἱ Σημητικῆς οὔτε οἱ Ἀριανῆς φυλῆς λαοὶ παρεδέχθησαν ποτὲ ταύτην ὡς τύπον πίστεως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εὕρισκομεν τὴν δοξασίαν ταύτην εἰς τὴν Ἰουδαίαν· ἀλλὰ δυνάμεθα εἰπεῖν σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἦτο παραφυὰς ἔλκουσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ τῶν ἀρχαιωτέρων αὐτῆς κατοίκων. Εὕρισκομεν αὐτὴν ἐπίσης ἐν Ἑλλάδι καὶ Σκανδιναβίᾳ μεταξὺ λαοῦ ὃν γνωρίζομεν κυρίως Ἀριανῆς καταγωγῆς· ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς τόπους τούτους ἐπίσης εἶναι ὡς ἡ αἶρα (ἦρα) προηγούμενου θερισμοῦ, φουμένη μεταξὺ τῶν στελεχῶν σίτου ἐσπαρμένου εἰς κακῶς καλλιεργημένον ἀγρόν.

Ἡ κλεις τῆς μεταβολῆς τῆς διακρινόμενης εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὄφεως ἐν Αὐστραλίᾳ, Fiji, καὶ μεταξὺ ἄλλων λαῶν, καὶ ταύτης, ἥτις ἐν τῇ τὰ μέγιστα πεπολιτισμένη Αἰγύπτῳ, τῇ φιλοσοφούσῃ Ἑλλάδι, καὶ ἄλλοις ἔθνεσι τῆς ἀρχαιότητος, καθιστᾷ αὐτὸν Ἀγαθὸν δαίμονα, φαίνεται ἡμῖν ὅτι δύναται νὰ εὐρεθῇ εἰς τὸν Αἰγύπτειον ἐκεῖνον μῦθον ὅστις θεωρεῖ τὸν θεὸν Κπερῆ, τὸν μέγαν ὄφιν, «τὸν πατέρα τοῦ Ἡφαίστου»· διότι πανταχοῦ εὕρισκομεν διεσπαρμένους κατ' ἕκτασιν ἐπὶ τοῦ κόσμου τοιοῦτους μύθους, εἰς οὓς οἱ ἀρχαιότατοι ἐκπολιτισταὶ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς ἀναφέρονται μυθι-

κῶς ὡς ὄφεις, ἐνῶ ὁ ὄφις φέρει πανταχοῦ τὸν χαρακτῆρα τοῦ φύλακος τῶν θησαυρῶν, τοῦ δοτῆρος τοῦ πλοῦτου, τοῦ διδάσκοντος τὰς γνώσεις, καὶ εἶναι κατὰ τινὰ τρόπον πάντοτε συνδεδεμένος μετὰ τῆς «κατεργασίας τῶν μετάλλων», μάλιστα ὡσαυτεῖ τὰ Ἑθνη ἐν οἷς οἱ μῦθοι οὗτοι ὑπάρχουσιν, ἀπέκτησαν ἅπαντα γινῶσιν τινὰ τῆς μεταλλουργίας ὅταν τὸ φῶς τῆς ἱστορίας ἀνέτειλεν ἐπ' αὐτῶν.

Ὅτι μῦθοι, τοσοῦτον ὅμοιοι κατὰ τὰ μέρη, προήλθον αὐτομάτως εἰς τοσαύτας καὶ ὑπὸ τοσοῦτων ἀποστάσεων κεχωρισμένας χώρας, φαίνεται ἡμῖν ἀπίστευτον, καὶ νομίζομεν ὅτι δυσκόλως μὲν, ἀλλὰ ὀλοκλήρως οὗτοι παριστῶσι τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκτάσεως τῶν μεταναστεύσεων, αἵτινες πρέπει νὰ ἔλαβον χώραν εἰς λίαν παναρχαίους αἰῶνας, κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν διαρκῶς γινομένων ἀνακαλύψεων ἐν Ἀμερικῇ, ἐκ τῶν προϊόντων, ἰδιαιτέρως τῶν θαλασσίων κογγυλίων ἢ ὀστράκων (ἅτινα φαίνονται ὅτι ἐξετιμῶντο τὰ μέγιστα ὡς κοσμημῆκτα, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πανάρχαιον ἐποχὴν) ἅτινα παράγονται ἰδίως εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ἐκεῖνος ὅστις ἤθελε συγγράφει ἱστορίαν τῶν καθ' ὅλον τὸν κόσμον ὑπαρχάντων καὶ ὑπαρχόντων μονοξύλων, λέμβων καὶ ἄλλων μέσων τῆς διὰ θαλάσσης μεταφορᾶς, τὰς λεπτομερείας τῆς κατασκευῆς τῶν, καὶ τὰ σημεῖα τῆς διαφορᾶς καὶ ὁμοιότητος αὐτῶν, θὰ συνετέλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν διασάφησιν τοῦ μυστηρίου ὅπερ κλύπτει τὰς προϊστορικὰς ταύτας μεταναστεύσεις.

Ὅτι ἡ τέχνη τῆς θαλασσοπλοΐας εἶναι τὰ μέγιστα ἀρχαία, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία· ὅτι δὲ οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι ναῦται, εἴτε τυχαίως εἴτε σκοπίμως, ἔφερον τὰ σπέρματα ἀρχαιοτάτου πολιτισμοῦ εἰς λίαν ἀπομεμακρυσμένας χώρας, εἶναι ἐπίσης ὑπόθεσις ἥτις νομίζομεν δεῖται μόνον ἐρεῦνης, ὅπως γίνῃ ταχέως δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων· διότι τὸ λεγόμενον ὅτι τὰ προϊόντα τῆς Ἀμερικῆς ἐναπετέθησαν πολυλάκις ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τῶν ρευμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ὅτι ναῦται τῆς Μαλαϊκῆς ἐρρίπτοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐνίοτε ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς Αὐστραλίας, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ταῦτα πάντα δυνατὸν νὰ συνέβησαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἐπίσης. (*) Ἐνθυμού-

(*) Ὁ Κορς Pickering ἀποφαίνεται ἀδιστακτικῶς ὅτι οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ ἦσαν Μογγολικῆς φυλῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν Ἀσιατικῆς καταγωγῆς, καὶ λέγει ὅτι τὰ ἐκ δέρματος μονόξυλα ἐχρησίμευσαν ὡς μέσον συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἠπειρῶν. Ἴδε Wilson «Προϊστορικὸς ἄνθρωπος».

μεθα ὅτι ἀνέγνωμεν πρό τινων ἐτῶν περὶ περιέργου εὐρήματος εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἰρλανδίας ἦτο μονόξυλον ἀρχαιοτάτου τύπου, τεθαμμένον 20—30 πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐν τῷ μέσῳ λόφου κατὰ τὸ φαινόμενον φυσικοῦ· πιθανῶς δὲ πολλὰ τοιαῦτα δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν ἄτινα θὰ αὐξήσωσι πολὺ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἡμῶν γνώσεις. Ἐπιστημονικαί ἐρευναι τῶν παρόντων χρόνων φαίνονται ἀγούσαι ἡμᾶς εἰς τὴν δεξασίαν ὅτι ὁ πολιτισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου ὀφείλεται εἰς παγκόσμιον σχεδὸν Ταρταρικὸν στοιχείον, ἀνελθὸν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἀναπτυχθὲν εἰς κατώτερον βαθμὸν ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπῃς, καὶ φθάσαν μέχρι τῆς Ἀμερικῆς, τούλάχιστον ἐν Μεξικῷ, Περού, Γιουκατάν, καὶ Νικαράγουα· ὅτι ὁ πολιτισμὸς οὗτος διεκρίθη ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαίας μεταλλουργίας—τούτέστι τῶν τριῶν πολυτίμων μετάλλων, τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου, καὶ τοῦ χαλκοῦ, ὧν ἐποίουν χρῆσιν κατὰ πρῶτον εἰς φυσικὴν κατάστασιν. Ὁ χρυσοὸς ἦτον ἀναμφιβόλως τὸ πρῶτον μέταλλον ὅπερ μετεχειρίσθησαν· ἡ δὲ συνεχῆς αὐτοῦ ἐμφάνισις εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους γεωλόφους, συνηνωμένου μετὰ ἐργαλείων ἐκ σκληροῦ λίθου, ἀποδεικνύει ὅτι ἦτο γνωστὸς καὶ ὅτι μετεχειρίζοντα αὐτὸν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὁ ἀργυρος εὐρίσκεται σπανιώτατα καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς χώρας εἰς ἃς ἔπρεπε νὰ περιμένωμεν ὅτι θὰ ἦτον ἀφθονος· ἀλλ' ὁ χαλκὸς φαίνεται ὅτι ἀνεκαλύφθη καὶ κατειργάσθη ὑπ' αὐτῶν εἰς ἔτι λίαν ἀρχαιοτέρους αἰῶνας. Ὁ Wilson περιγράφει τὰς ἐκ λίθου ὑπερμεγέθεις σφύρας, καὶ τὰς ἐκ δρυὸς κοιτίδας, ἐχούσας μεγάλας ποσότητας χαλκοῦ ἐπ' αὐτῶν, καὶ εὐρεθείσας κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ πράκτορος τῆς Minnesota Mining Company ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς, εἰς 25—30 ποδῶν βάθος. Τὰ περίεξ μέρη ἐπληρώθησαν βαθμηδὸν χώματος, καὶ παρακαμάζουσα βλάστησις ἐπεσωρεύθη περὶ αὐτὰ ὑπὸ τῶν μακρῶν αἰῶνων· ἐνῶ δὴ δύο ἢ τρεῖς γενεαὶ γιγαντιαίων δένδρων ἐφύησαν ὑπεράνω αὐτῶν, ἐφθασαν εἰς ὠρίμανσιν, καὶ κατέπεσαν ὑπὸ τοῦ γήρατος· παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι τὰ εὐρεθέντα ἐκ χαλκοῦ ἐργαλεῖα, ἦσαν ἐσκληρυμμένα δι' ἀγνώστου τινὸς μεθόδου, ἀνευ τῆς χρήσεως μίγματος, ἢ τοῦ πυρός. Ἐργαλεῖον ἐξετασθὲν ἐφάνη ὅτι ἦτο σφυρηλατημένον ἐκ χωριστῶν ἐλασμάτων μετάλλου, ἀλλ' οὕτως ὥστε μετὰ τῶν φύλλων τοῦ μετάλλου ὑπῆρχον κοιλώματα· λέγει δὲ ἀεξεπλάγην ὅταν ἐξήτασα τὰς ἀκόμψους σφύρας τῶν ἀρχαίων μεταλλευτῶν εἰς Ontonagon, ἔ-

νεκα τῆς μεγάλης ὁμοιότητος τῆς ὑπαρχούσης μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τινων ἄλλων ἃς εἶδον σφυρηλατηθείσας ἐξ ἀρχαίων τεμαχίων χαλκοῦ, ἀνεκαλυφθέντων εἰς τὴν Βόρειον Οὐαλλίαν»· (ἴδε Wilson's «Pre-historic Man»). Ἄλλα καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα ἐκ χαλκοῦ εὐρέθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ (ἴδε τόμον VI τῆς φιλοσοφικῆς ἐφημερίδος τοῦ Ἐδιμβούργου). Καὶ ἐν Δανίᾳ δὲ εὐρέθησαν τοιαῦτα ἐκ καθαροῦ χαλκοῦ. Καὶ ἐν τούτοις ὁ αἰὼν τοῦ χαλκοῦ θεωρεῖται ὑπὸ τῶν περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολουμένων, ὅτι διήρκεσε βραχὺν χρόνον ἐν Εὐρώπῃ· καὶ τοι δὲ ὁ Ὅμηρος ποιεῖται λόγον περὶ ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ χρῆσις τοῦ χαλκοῦ ἦτο παγκόσμιος, ἀπεδείχθη ἐν τούτοις ὅτι πολλὰ τῶν ἀνεκαλυφθέντων ὑπὸ τοῦ Κου Schliemann, εἰς τὰ ὑποτιθέμενα ἐρείπια τῆς Τρωάδος, ἄτινα ἐδήλωσεν οὗτος ὅτι εἶναι ἐκ χαλκοῦ, σύγκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκ μίγματος χαλκοῦ καὶ κασιτέρου· ἐνῶ τινὰ ἐκ τῶν εἰς τὰ Ἀγγλικά Μουσεῖα κατατεταγμένων ὡς ὀρείχαλκος, ἀπεδείχθησαν διὰ τῆς ἀναλύσεως ὅτι σύγκεινται ἐκκαθροῦ χαλκοῦ. Πότερον, ἢ τέχνη τῆς ἀναλύσεως τοῦ ὀρυκτοῦ καὶ τήξεως τῶν μετάλλων πρὸς σχηματισμὸν τοῦ Ὀρειχάλκου, ἦτον ἐπίσης Ταρταρικὴ ἐφεύρεσις, εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο γνωστὴ ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ τῆς κατασκευῆς τῶν Πυραμίδων, δυνάμεθα ἐλλόγως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτω. Κατὰ τὸ ἐν Στοκχόλμῃ τελευταῖον Ἀρχαιολογικὸν συνέδριον, προσήχθη ὄπλον εὐρεθὲν εἰς τὴν μεγάλην Πυραμίδα, ὅπερ συνέκειτο ἐκ χαλκοῦ καὶ σιδήρου· (ἴδε Academy τῆς 3ης—καὶ 10ης—Ὀκτωβρίου 1875)· εἰκάζομεν ὅθεν ὅτι ἐγένετο χρῆσις πιθανῶς καὶ σιδηρῶν ἐργαλείων ὑπὸ τῶν κατασκευαστῶν τῆς πυραμίδος· γινώσκομεν ἄλλως τε ὅτι τὸν σίδηρον μετεχειρίζοντο καὶ ἐν Βρεττανίᾳ πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ὅστις ποιεῖται μνεῖαν τῶν σιδηρῶν ἀρμάτων καὶ τῶν ἐν σχήματι δακτυλίου σιδηρῶν νομισμάτων τῶν Βρεττανῶν.

Ὁ δόκτωρ Schlottman, περιγράφων ἐν τῷ Γερμανικῷ φιλολογικῷ Συνεδρίῳ μέγα ἄγαλμα πρὸ ὀλίγου εὐρεθὲν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι εἶναι Φοινικικόν, συμπεραίνει ἐκ τούτου καὶ ἐκ διαφορῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκαλυφθεισῶν κατὰ διαλείμματα, ὅτι αἱ ἀποικίαι τῶν Φοινίκων ἐφθασαν μέχρι τῆς Ἀμερικῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε οὐδὲν εὐρέθη ἐργαλεῖον σιδηροῦν ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ μετὰ

τῶν δύο Ἡμισφαιρίων συγκοινωνία εἶχε πύσει νὰ ὑφίσταται πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ μετάλλου τούτου.

Οἱ ἀρχαιότατοι Τάρταροι (Turanian), ἦσαν κάτοικοι σπηλαίων, ἅτινα οὗτοι πιθανῶς ἐνίοτε ἔσκαπτον οἱ ἴδιοι. Τί φυσικώτερον ἢ ὅτι ἀνεκάλυψαν οὕτω πρῶτοι τὰ μέταλλα; Οὗτοι ἦσαν ἐπιδέξιοι κατασκευασταὶ ὑπογείων διόδων (tunnel), διατί λοιπὸν δὲν θὰ ἦσαν ἐπίσης δεξιοὶ μεταλλευταί; Οἱ Ἀριανοὶ κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἐμφάνισιν, δὲν φαίνονται ὄντες εἰς τοιοῦτον βαθμὸν πολιτισμοῦ εἰς ὃν εὐρίσκετο ὁ λαὸς ὃν οὗτοι ἀντικατέστησαν. Ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ δόκτορος Schliemann εἰς Hissarlik, φαίνεται ὅτι ὁ μέγιστος βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ ἔτεκράτει εἰς λίαν ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν τοῦτο μόνον τὸ παράδειγμα τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους· ἐὰν κρίνωμεν ἐκτῶν μνημείων τῆς Αἰγύπτου, τῶν μέχρις ἡμῶν διασωθέντων, ὁ ἀρχαιότατος πολιτισμὸς αὐτῆς ἦτον ὁ τελειότατος.

Οἱ Ἑτροῦσκοι ὑπερέβαινον κατὰ πολὺ τοὺς ἀρχαιοτάτους τῶν Ῥωμαίων οἱ τινες διεδέχθησαν αὐτούς· ἴχνη τῆς αὐτῆς καταπτώσεως δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὰς ἀρχαίας Ἰνδικὰς πόλεις Delhi καὶ Benares. Εἶναι κατὰ τι σπουδαῖον τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὰς ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἑορτάς, τὰς τοσοῦτον λαμπρῶς περιγραφείσας ὑπὸ τοῦ κ. Fergusson, εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁφθαλμὸς καὶ Δένδρου λατρεία» σύγγραμμα αὐτοῦ, οἱ αὐτόχθονες, οἵτινες ἀναγνωρίζονται παρ' ὅλων ὡς Τάρταροι, συνοδεύονται διαρκῶς καὶ φυλάττονται ὑπὸ ὄφρων ἐγειρομένων αἴφνης ἐκ τῶν ὤμων των καὶ σχηματιζόντων σκιάδα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των· οὕτω δὲ κεκοσμημένοι, παρίστανται ὡς καταγινομένοι εἰς τὴν τῆξιν καὶ κατεργασίαν τῶν μετάλλων, χρώμενοι συγχρόνως σφύραις, αἵτινες ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν εἶναι προφανῶς ἐκ λίθου· αὕτη δὲ ἢ ἐκ λίθου σφύρα σχηματίζει τὸ σκῆπτρον ἢ τὸ σύμβολον τῆς ἰσχύος πολλῶν αὐτοχθόνων θεῶν, ἰδίᾳ δὲ ἐκείνων αἵτινες ἔχουσι σχέσιν μετὰ τῆς Μεταλλουργίας, ὡς ὁ Indra, ἐν Ἰνδικῇ, φημιζόμενος ὡς ὁ δοτὴρ τοῦ πλοῦτου, καὶ οὐτινος ὁ θρόνος εἶναι τὸ χρυσοῦν ὄρος Meru· ὁ Ἡφαιστὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Vulcan τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὁ Thor ἐν Σκανδιναβίᾳ, ὅστις ἦτο βεβαίως ἀρχαιοτάτος θεὸς, ἔχων μητέρα τὴν Γῆν, καὶ πατέρα τὸν Odin, ὅστις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλληται εἰς ὄφιν· καίτοι δὲ ἡ ἱστορική λέγει ὅτι ὁ Odin ἦλθεν ἐξ ἀνατολῶν κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα, ὑποτίθεται ὅτι ἦτο

μόνον ὁ τελευταῖος ἀπόγονος μακρᾶς σειρᾶς τῶν Odin, ὁ δὲ περὶ ὀφθαλμοῦ μῦθος ἀνήκει πιθανῶς εἰς ἀρχαιότερον Θεὸν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· ἀλλ' ἐν τῇ Σκανδιναυικῇ, οἱ ἀρχαιότατοι μῦθοι μεταβάλλονται τοσοῦτον ὑπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῶν Ἀριανῶν, ὥστε ἀποβαίνει δύσκολον νὰ ἐξιχνιασθῇ ἡ πηγὴ αὐτῶν. Ἡ ἀνακάλυψις τῶν λιθίνων σφυρῶν, ὧν ἡ χρῆσις ἀποδίδεται εἰς τοὺς ἀρχαίους περὶ τὴν μεταλλουργίαν ἀσχολουμένους Θεούς, εἰς ἀρχαιοτάτα μεταλλεῖα χαλκοῦ ἐν Anglesea καὶ Peru, εἶναι σπουδαῖον γεγονός· οἱ δὲ μῦθοι οἱ σχετιζόμενοι τοὺς ὄφεις, ἢ τοὺς ἔχοντας τοὺς ὄφεις ὡς σύμβολον Θεούς, μετὰ τῆς μεταλλουργίας, εἶναι ἀρκούντως πολυάριθμοι καὶ διαδεδομένοι, ὥστε νὰ στερῶνται μεγίστης σημασίας. Ἀνεφέραμεν ἤδη τὸν Indra, καὶ οἱ Nagas ἢ ὄφεις τῆς Ἰνδικῆς, οἵτινες ἐτιμῶντο ὡς ἡμίθεοι, ἐφημιζάντο εἰς ὅλας τὰς παραδόσεις διὰ τὴν περὶ τὸ ἐργάζεσθαι τὰ μέταλλα δεξιότητα αὐτῶν, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν χρυσόν. Εἶτα δὲ ἔχομεν τὸν Kneph, τὸν μέγαν ὄφιν ἐν Αἰγύπτῳ, ὅστις ἦν ὁ πατὴρ τοῦ Ἡφαιστου, τοῦ Θεοῦ τῶν μετάλλων, καὶ Hea ἢ Hea τὸν ὄφιν—Θεὸν τῆς Χαλδαίας, τὸν διδάσκαλον τῆς σοφίας, ὅστις ἦτον ἐπίσης ὁ φύλαξ τῶν θησαυρῶν.

Ὁ Κάδμος, ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ πρῶτος μεταλλουργός, καὶ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὡς πρῶτος ἐργασθεὶς τὸν χρυσόν. Ὁ Ἐρεχθεὺς, ὁ αὐτόχθων Θεὸς τῶν Ἀθηναίων πρὸς ὃν ἦτον ἀφιερωμένος ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ὅστις εἰσήγαγε τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐθεωρεῖτο υἱὸς τοῦ Ἡφαιστου. Οἱ μυστηριώδεις Κάβειροι, οἵτινες ἦσαν οἱ νομιζόμενοι διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν μετάλλων, ἐκαλοῦντο ἐπίσης τέκνα τοῦ Ἡφαιστου, καὶ παρίστανται μεταχειριζόμενοι τὴν σφύραν καὶ ἔχοντας ὄφεις συνεσπειραμένους περὶ αὐτούς· πολλάκις δὲ συνταυτίζονται μετὰ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, εἰς οὓς ἀπεδίδοτο ἡ ἀνακάλυψις τοῦ σιδήρου, καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἐργάζεσθαι αὐτὸν διὰ τοῦ πυρός. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν πρώτων δηλοῦσι καθαρῶς τὸ ἔργον αὐτῶν. Τὸ βασιλείον τοῦ Πλούτωνος, ὅστις ἦτο καταχθόνιος Θεὸς τοῦ πλοῦτου, καὶ τῶν τεθνεώτων, ἐφυλάττετο ὑπὸ τοῦ Κερδέρου, ὅστις ἦτο κατ' ἀρχὰς ὄφιν. Quetzalcoatl, ἡ ἀγαθοποιὰ θεότης τοῦ Μεξικοῦ, ἦν τὸ σύμβολον ἦτον ὁ ὄφιν, ἦτο ξένος διδάξας τοὺς Ἰθαγενεῖς τὴν τέχνην τοῦ ἐργάζεσθαι τὰ μέταλλα, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἔφερε στίλβουσαν περικεφαλαίαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του· ὁ δὲ Manco Capac, εἰς Περού, ἔφερε μεθ' αὐτοῦ τεμάχιον χρυσοῦ, διὰ τῆς μαγικῆς ἐξαφανίσεως τοῦ

ὁποίου, ἐγνώρισε ποῦ ἔπρεπε νὰ βάλλῃ τὰ θεμέλια τῆς πόλεώς του.

Αἱ μέγισται ποσότητες τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, ὧν ἐγένετο χρῆσις πρὸς πλουτισμὸν καὶ καθωραϊσμὸν τῶν ναῶν τῶν θεοτήτων τούτων, φαίνονται ἀναγγέλλουσαι ὅτι ἐλογίζοντο ἰδιαίτερος ἱερὰ μέταλλα παρ' αὐτοῖς· ἡ δὲ ἀφιέρωσις τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὰς τὸν ὄφιν ὡς σύμβολον ἐχούσας θεότητας, παρατηρεῖται εἰς τὰ μυστήρια τῶν Δρυιδῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο τὸ μέταλλον τοῦτο κατὰ τὰς ἐπισημοὺς αὐτῶν τελετάς. Αἱ ἀναριθμητοὶ ἐπιγραφαὶ τῶν τελευταίων χρόνων, αἵτινες καθιστῶσι τὸν ὄφιν ἢ δράκοντα τὸν φύλακα τῶν κεκρυμμένων θησαυρῶν, δὲν δύνανται νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα διὰ βραχέων· ἀλλ' ἐχουσι μεγίστην σπουδαιότητα καθότι καταδεικνύουσι πραγματικὴν καὶ στενὴν σχέσιν μεταξύ τῶν δύο κατὰ τοὺς λίαν προϊστορικοὺς ἐκείνους αἰῶνας, τῶν ὁποίων αἱ μέχρις ἡμῶν φθάσασαι μυθολογικαὶ διηγήσεις εἶναι μόνον ἡ Ἥχώ.

Ὅτι αἱ μυθολογικαὶ αὗται διηγήσεις τείνουσι πᾶσαι νὰ καταδείξωσιν ὅτι κατὰ ἀπώτατον τινὰ προϊστορικὸν αἰῶνα, ἀρχηγὸς Τάρταρος ἔχων ὡς γενικὸν αὐτοῦ σύμβολον τὸν ὄφιν, ἀνεκάλυψε πρῶτος τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων· ὅτι ἡ γνῶσις τῆς χρήσεως αὐτῶν μετὰ τῶν παραδόσεων τῶν παρομαρτουσῶν αὐτῇ, διεδόθη βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς φυλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μεγαλειτέρου μέρους τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, νομίζομεν, ὅτι τοῦτο οὐδόλως εἶναι παράλογος ὑπόθεσις· ἐκ τούτου δὲ προήλθεν ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν ὄφιν, θεωρούμενον ἀγαθὸν καὶ εὐεργετικὸν Θεὸν, καὶ διδάσκαλον τῶν ὠφελίμων γνώσεων· σεβασμὸς κοινὸς πρὸς πάσας τὰς φυλάς τὰς ἐχούσας γνῶσιν μεταλλουργίας, (*) καὶ οὕτως τὰ ἴχνη διασώζονται ἐτι εἰς τὰς δημῶδεις παραδόσεις, καίτοι, μεταβαλλομένης τῆς φυλῆς καὶ τῆς θρησκείας. ὁ ὄφιν δύνανται νὰ καταστῆ «κακοποιὸς δράκων, ὅπως καταπατεῖται ὑπὸ τῶν ἁγίων τῆς νέας πίστεως». Ἐτερον γεγονός δὲ δεικνύει τὴν Ταρταρικὴν καταγωγὴν τῶν μύθων τούτων, εἶναι ὅτι σχεδὸν πάντες οὗτοι οἱ τὸν ὄφιν ἔχοντες σύμβολον Θεοὶ, θεωροῦνται ἐπίσης ὡς εἰσαγαγόντες τὴν γεωργίαν, ὡς καὶ τὴν μεταλλουργίαν, εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἐφ' ὧν προϊέταντο—τέχνην ἣν ἐκαλλιέργουν μετὰ περισσοτέρας ἐπιμελείας καὶ ἐσέβοντο περισσότερο οἱ τυπικοὶ Τάρ-

(*) Εἶναι λίαν περιεργον ὅτι εἰς πάντα τὰ βιβλία τῆς Ἀστρολογίας καὶ Ἀλχημείας, ὁ ὄφιν εἶναι τὸ κοινὸν σύμβολον τοῦ μετάλλου.

ταροι τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, καὶ τῆς νεωτέρας Κίνας, ἢ πάντα τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐκτὸς τοῦ Περοῦ, ἐνθα ὑπάρχουσιν πολυάριθμα παραδείγματα ὁμοιόμορφα πρὸς τὸν Κινεζικὸν πολιτισμὸν. Πανταχοῦ, εἰς πάσας τὰς παραδόσεις καὶ πάσας τὰς ἱστορίας, οἱ τὸν ὄφιν ἔχοντες ὡς σύμβολον θεοὶ οὗτοι, θεωροῦνται οἱ ἀρχαιότατοι πάντων· εἰς πολλὰς δὲ χώρας εὐρίσκονται μῦθοι καὶ ἐπιγραφαὶ ἀφορῶσαι τὴν ὑπὸ ἄλλων φυλῶν κατάκτησιν τῶν φυλῶν ἐκείνων αἵτινες ἐπρέσβευον τὴν λατρείαν τοῦ ὄφιν, καὶ αἵτινες ἐθεωροῦντο ὡς οἱ πρῶτοι κάτοικοι (Aborigines)· αἱ κατακτιῶσαι φυλαὶ ὀνομάζονται συμφῶνως πρὸς τὰ σήματα αὐτῶν, οἷον ἔλαφοι, ἵπποι, ἄετοι κλπ. Ὁ Ἡρόδοτος διηγεῖται ἡμῖν ὅτι. «Ὅταν ὁ Κῦρος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Κροίσου, τὰ προάστεια τῶν Σάρδεων εὐρέθησαν βρίθοντα ὄφιν, κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ὁποίων οἱ ἵπποι ἐγκατέλειψαν τὴν ἐκ χορτῶν τροφὴν αὐτῶν, καὶ ἔδραμον πρὸς τὰ προάστεια ὅπως καταφάγωσιν αὐτούς. Ὁ Κροῖσος ὅθεν ἔστειλε πρὸς τοὺς μάντις, ἐρωτῶν τὴν ἐννοίαν τοῦ φαινομένου· οἱ μάντις ἐδήλωσαν αὐτῷ ὅτι ἔπρεπε νὰ περιμένη ξένον ἐπιδρομικὸν στρατὸν, ὅστις ἔμελλε νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἰθαγενεῖς, διότι, εἶπον, ὁ ὄφιν εἶναι τέκνον τῆς γῆς καὶ ὁ ἵππος πολέμιστῆς καὶ ξένος».

Ὁ κ. Fergusson ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ Zohak, Πέρσου βασιλέως ἔχοντος σύμβολον τὸν ὄφιν, καὶ εἰκονιζομένου, ὡς ὁ Ἰνδὸς Nagas, μετὰ ὄφιν ἐξερχομένων ἐκ τῶν ὠμων τοῦ· οὗτος ἐβασίλευσεν εἰς Βαβὲλ ἐπὶ 4000 ἔτη, ἀλλ' ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Feridim, τῆ βοηθείᾳ τοῦ Ganah, τοῦ «σιδηρουροῦ».

Εἰς τοὺς Ἰνδικοὺς καὶ Κινεζικοὺς μύθους, ἡ ἔλαφος εἶναι ἐνίστε ἢ κατατρώγουσα τοὺς ὄφεις· ἀλλὰ ἐν Ἰνδικῇ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ὁ μέγιστος ἐχθρὸς τοῦ ὄφιν εἶναι ὁ ἄετός· καὶ ἡ Garuda, ἄμαξ τοῦ Vishnu, ὅστις εἰκονίζεται κατὰ τὸ ἡμῖς ἀνθρώπος, καλεῖται Nagan-tika, καταστροφὴς τῶν ὄφιν. Ἦδη ἡμεῖς θεωροῦμεν τὸν ἵππον καὶ τὸν ἄετον ὡς ἰδιαίτερα σύμβολα τῶν Ἀρίων (Argan) καὶ πιστεύομεν ὅτι, ἐκεῖ ἐνθα οἱ μῦθοι καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν καταστροφῆς τῶν ὄφιν εὐρίσκονται, οὗτοι δηλοῦσιν ἀπλῶς τὴν ὑπὸ Ἀριανῶν ἐπιδρομῶν κατάκτησιν ἀρχαιοτάτου αὐτόχθονος Ταρταρικοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι φιλολογικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ περὶ αὐτῶν ἐρευνα θέλει ἀποκαλύψει ἡμῖν Ταρταρικὸν στοιχεῖον πολιτισμοῦ ὑποκρυπτόμενον καὶ ἀναμεμιγμένον μετὰ νεωτέρου Ἀριανοῦ πολιτισμοῦ.

Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι ὁ μῦθος ἀναφαίνεται ἐν Μεξικῷ, οὐτινος τὰ νεώτερα Ἐθνικὰ ὄπλα εἶναι ἀετὸς κρατῶν ὄφιν ἐντὸς τοῦ στόματος· καὶ ἐκεῖ βεβαίως τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα εἶναι Ταρταρικά, μολονότι τὰ μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς ἀποκαλύπτουσι καὶ ἐνταῦθα τὴν παρουσίαν δύο ἢ καὶ περισσοτέρων διακεκριμένων φυλῶν. Λαμβάνοντες λοιπὸν ὑπ' ὄφιν τὴν ἐπιμονὴν μεθ' ἧς, εἰς πάσας τὰς παραδόσεις, ὁ ὄφιν σημαίνει πάντοτε τοὺς ἀρχαιοτάτους κατοίκους μιᾶς χώρας, καὶ πράγματα ἀφορῶντα τὴν ἀγῆνην, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἴσως εἰς τὰ μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰνδικῆς, Ἰαπωνίας, Φοινίκης, Μεξικοῦ, καὶ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἐν τῇ Δρυϊδικῇ μυθολογίᾳ καὶ ἐπιγραφαῖς, ἔνθα παρίσταται ὡς περιβάλλον καὶ προστατεύων τὸ ὄν τοῦ κόσμου—προφανῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ φρουροῦ σκόληκος τῆς Σκανδιναβίας—δυνατὸν νὰ παρίσταται οὐχὶ τὸν Ἥλιον ὡς ὑποτίθεται, ἀλλὰ τὴν θεὰν γῆν, ἥτις ἐξ ἴσου μετὰ τοῦ Ἥλιου ἦτο τὸ ἀντικείμενον ἀρχαιοτάτης λατρείας. Εἰς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς εἰκονίζονται δύο ὄφεις διακρινόμενοι ὑπὸ διαφόρων ἐμβλημάτων, ὡς ἄρρεν καὶ θῆλυ· ὁ αὐτὸς δυῖσμός εὐρίσκεται σχεδὸν πανταχοῦ—ἐπὶ τῆς ῥάβδου τοῦ Ἑρμοῦ, ἐπὶ τῶν Σκανδιναυικῶν καὶ Σκωτικῶν μνημείων, καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τὰς εὐρεθείσας ἐν Μεξικῷ καὶ Περουβίᾳ.

Ἐν Αἰγύπτῳ οὗτοι εἶναι τὸ ἐμβλημα οὐ μόνον θεῶν, ἀλλὰ βασιλέων καὶ βασιλισσῶν· εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι, τὸ ἰδιαιτερον στέμμα τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου περικοσμεῖ τὸ μέτωπον τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Μεξικοῦ. Τολμῶμεν νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ ἄρρενος ὄφους πρὸς ἐμβληματικὴν παράστασιν τοῦ Ἥλιου, καὶ τοῦ θήλεος πρὸς παράστασιν τῆς γῆς ἢ τῆς Θεᾶς—γῆς· καὶ ἴσως ἐκεῖ ἔνθα, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ, εὐρίσκεται περιβάλλον οὐχὶ τὸ ὄν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὴν κυκλοτερῆ τροχίαν τοῦ Ἥλιου, δύναται νὰ σημαίνει τὴν κυκλοτερῆ κίνησιν τῆς γῆς περὶ τὸν Ἥλιον, γνωστὴν πιθανῶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τῆς κινήσεως περιστανομένης ἐμβληματικῶς ὑπὸ τῶν συνήθως προσηρητημένων πτερύγων. Μανθάνομεν καθ' ἑκάστην πλεῖστα πράγματα, ἐκπλήττοντα ἡμᾶς θαυμάσιως, ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀρχαίου κόσμου· ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ διέφυγε πάσας τὰς μέχρι τοῦδε ἐρεῦνας ἡμῶν, εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ πολιτισμοῦ τούτου. Ἡ Κίνα φαίνεται διαμείνασα σχεδὸν στάσιμος ἐπὶ (τίς δύναται νὰ εἶπη πόσας;) πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν. Ἡ Αἰγύπτος, ἡ

Ἀχλδαίη, ἡ Φοινίκη, ἡ Ἰνδική, καὶ ἡ Ἑλλάς, ἀνυψώθησαν, ἐφθασαν εἰς πολιτισμὸν κατὰ αὐτοὺς τὸν ὁποῖον μόλις ὑπερέβημεν ἤδη εἰς πολλὰ πράγματα, καὶ εἶτα παρήκμασαν· ἀλλὰ τὴν πηγὴν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν. Ὁ καθηγητὴς Owen πιστεύει ὅτι ὑπῆρξεν αὐτόχθων ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλ' ἦτιον ἄρα γε ἐπίσης αὐτόχθων εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις, ἢ μήπως τὰ ἄλλα ἔθνη παρέλαβον αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου; Εἰς πάσας ταύτας τὰς χώρας ὑπάρχουσι τῷ ὄντι ἴχνη ἀρχαιοτέρας καταστάσεως βαρβαρισμοῦ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν καλῶς καὶ κακῶς κατειργασμένων ἐργαλείων ἐκ λίθου καὶ ὀστέων· ὑπάρχουσι ἐπίσης ἴχνη τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐκείνου τύπου τῆς θρησκείας τοῦ ἄγοντος εἰς τὴν λατρείαν τῶν προγόνων, καὶ εἰς τὴν περὶ μετεμψυχώσεως δοξασίαν, καὶ ὅσας παρακολουθεῖται ὑπὸ τῆς λατρείας τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης καὶ ἴσως τῶν στοιχείων· ἀλλ' ἐν τῇ τέχνῃ ταῦτα πάντα φαίνονται φθάσαντα δι' αἰφνιδίου ἄλλοματος τὸν ἀνώτατον βαθμὸν διὰ μιᾶς, διότι τὰ ἀρχαιότατα μνημεῖα, τὰ ἀρχαιότατα ἔργα τῆς γλυπτικῆς, φαίνονται ἐπίσης ὅτι ἦσαν τὰ τελειότατα.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ τελειοποίησις αὕτη τῆς τέχνης εἶναι στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν μετάλλων, καὶ φαίνεται σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι ἡ πρόοδος αὕτη πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἦτο Ταρταρικῆς καταγωγῆς· ἡ μεγίστη ὁμοιότης ἡ ἐνυπάρχουσα μετὰ τῶν μνημείων, τῶν ἐθίμων, καὶ τῆς θρησκείας· τὸ κατώτερον στῶμα τῆς γλώσσης, αἱ ἐπιγραφαί, καὶ αἱ παραδόσεις, κοινὰ πρὸς πάντας, εἶναι συμπτώσεις καὶ ἐνδείξεις τοσοῦτον ἰσχυραὶ, ὥστε ἀποκλείουσι τὴν χωριστὴν αὐτόματον πηγὴν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς ἑκάστην χώραν. Ὁ κάτοικος τῆς νέας Ζηλανδίας Π. Χ. ὅστις θὰ ἤρχετο ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπως ἐπισκεφθῆ τὰ ἐρεῖπια τοῦ Λονδίνου μετὰ χίλια ἔτη, ἤθελε φθάσει εἰς τὸ συμπέρασμα καὶ δικαίως, βλέπων ἴχνη ὁμοιότητος μετὰ τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ παρελθόντος πολιτισμοῦ, καὶ τοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτοῦ χώρα, ὅτι ἀμφότεροι πρέπει νὰ εἶχον ποτὲ κοινὴν τὴν καταγωγὴν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπῆρχε συγκοινωνία τις μετὰ τῶν δύο ἀπομακρυσμένων χωρῶν κατὰ προγενεστέρους αἰῶνας. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, ὁ Οὐμβόλδος ἐξιστόρησε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, καὶ τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ ἐγένοντο δεκτὰ ὡς ὀρθὰ ὑπὸ πολλῶν διαπρεπόντων ἐπὶ παιδείᾳ.

Γνωρίζοντας άρκούντως τήν νυν βαθμιαίαν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Εὐρώπῃ, κυρίως διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ῥώμης, ἣτις ὤφειλε πολὺ τὴν εἰς τὰς τέχνας πρόοδον αὐτῆς εἰς τὰς ξένας αὐτῆς κατακτήσεις, δὲν βλέπομεν τὸν λόγον δι' ὃν θὰ ἤρνούμεθα τὸ δυνατὸν καὶ πιθανὸν ὁμοίως βαθμιαίας προοδευτικῆς πορείας, διαχυθείσης ἐξ Ἀσίας ὡς ἀπὸ κέντρου κατὰ τοὺς πρῆστορικοὺς χρόνους. Ἡ γενεὰ ἣτις ἠδυνήθη νὰ κατασκευάσῃ τὰς πυραμίδας, τοὺς τάφους, καὶ τοὺς ναοὺς τῆς Αἰγύπτου, τῆς Χαλδαίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν, νὰ σκάψῃ τὸν Bahr Yusef πορθμὸν, καὶ νὰ σχεδιάσῃ τὴν λίμνην Maris, ἠδύνατο βεβαίως νὰ διασχίσῃ τὰς θαλάσσας, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς παραλίαν τοσοῦτον ἀπομεμακρυσμένης ὡς τὴν τοῦ Μεξικοῦ, καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐκεῖ ἵχνη τῆς παρουσίας τῆς, τοιαῦτα οἷα εὐρίσκομεν αὐτά. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, θὰ ἦτον εὐκόλον διὰ τοὺς συνηγοροῦντας ὑπὲρ τοῦ αὐτόχθονος πολιτισμοῦ, νὰ ἐπιμένωσι ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι οὐδέποτε ἐπάτησαν τὸ ἔδαφος τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅτι τὰ πανταχοῦ εὐρισμόμενα ἐκεῖ ἵχνη τῆς βραχείας αὐτῶν κατοχῆς, ἦσαν προϊόν τῶν ἀνεξίτητων ἐφευρέσεων τῶν ἰδίων Βρεττανῶν. Ἐν τούτοις γινώσκομεν ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει οὕτως, ἀλλ' ὅτι Ῥωμαϊκὰ λιθόστρωτα, Ῥωμαϊκαὶ ἐπαύλεις, καὶ Ῥωμαϊκαὶ δημόσιαι ὁδοὶ εἰσήχθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πανταχοῦ κατὰ συνέπειαν ὅταν εὐρίσκωμεν ἵχνη, ὀλίγα μὲν τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἐξίσου διακεκριμένα, ἀρχαιοτάτης συγκοινωνίας ὑφισταμένης μεταξύ Αἰγύπτου καὶ Κίνας ἢ τοῦ ἀγνώστου ἐκεῖνου προκατόχου τοῦ τότε ἐν Κίνα λαοῦ, ἀφ' οὗ παρήχθη ὁ πολιτισμὸς αὐτῆς, καὶ μεταξύ ἄλλων λίαν ἀπομεμακρυσμένων χωρῶν, δυνάμεθα λογικῶς νὰ συμπεράνωμεν ὅτι κατὰ τινα ἐποχὴν ὑπῆρχε μεταξύ αὐτῶν σχέσις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον στενή. Ὁ Κορ Wilkinson πληροφορεῖ ἡμᾶς περὶ περιέργων Κινεζικῶν φιαλῶν ἀργιλλοπλάστων, αἵτινες εὐρέθησαν εἰς τάφους Αἰγυπτίων τῆς 18ης δυναστείας, μετὰ Κινεζικῆς ἐπιγραφῆς μεταφρασθείσης ὑπὸ τοῦ Κορ Davis καὶ δηλούσης. «Τὸ ἄνθος ἀνοίγει καὶ ἰδοὺ ἕτερον ἔτος ἀρχεται!» Πιθανῶς δὲ τὸ παράδοξον σύστημα τοῦ κείρειν τὴν κεφαλὴν ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ νεώτεροι Κινέζοι, καὶ οἱ Ἰνδοὶ τῆς Ἀμερικῆς, εἶχον, ἦτο κοινῆς καταγωγῆς.

Ἐκ πάντων τούτων εἶναι πρόδηλον ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἢ μεταξύ τῶν ἔθνων συγκοινωνία ἦτο τοσοῦτον ἀναγκαία ὅσον καὶ σήμερον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδεῶν. Ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια

εἶναι ὡς γαλβανικὴ στήλη, διατελοῦσα ἀδρανῆς ἕωσοῦ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν διάφορα μέταλλα ἔλθωσιν εἰς ἐπαφὴν πρὸς ἄλληλα· ἀλλὰ τότε ἐκπέμπουσι σπινθηρας φωτὸς καὶ παράγουσιν ἀποτελέσματα μὴ εὐκόλως δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῶσι. Οὕτως εἶναι πιθανὸν ὅτι οἱ Τάρταροι οἱ ἀνκκαλύψαντες τὰ μέταλλα, διέδωκαν τὴν γνῶσιν ταύτην πρῶτον μεταξύ τῶν ἀμέσων αὐτῶν γειτόνων· ἐν τούτοις τὸ πρῶτον ἐκτεινόμενον μεταλλικὸν κῦμα φέρον μεθ' ἑαυτοῦ μόνον χρυσὸν καὶ χαλκόν, ἔφθασε βεβαίως ἐπὶ τῶν ἀκτῶν ἡμῶν, καὶ διαβάν τὸν ὠκεανὸν ἐξετάθη ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀμερικῆς· ἀλλ' ὁ λαὸς δὲν ἐγκατέλειψε διὰ μιᾶς τὴν χρῆσιν τῶν ἐκ λίθου πελέκων καὶ σφυρῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μετεχειρίσθη ταύτας ὅπως ἀναζητήσῃ καὶ σφυρηλατήσῃ τοὺς νεωστὶ εὑρεθέντας ἀθραύστους λίθους», διότι τὸ μέταλλον πρέπει νὰ διέμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον σπάνιον καὶ δύσκολον νὰ τὸ προμηθευθῇ τις. Ἄν ἡ ἀναζήτησις τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ χαλκοῦ κατέστησε γνωστὸν τὸν καοσίτερον εἰς τοὺς ἀρχαίους τούτους μεταλλευτὰς τὸ πρῶτον ἐν Βρετανίᾳ, καὶ ἐντεῦθεν μετενεχθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, διελύθη ἐκεῖ καὶ συνηνώθη μετὰ τοῦ χαλκοῦ ὅπως σχηματίσῃ τὸν ὀρείχαλκον, δὲν γνωρίζομεν· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ὀρείχαλκος κατέστη ταχέως τὸ παγκόσμιον μέταλλον, καὶ διεδόθη πρὸς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας, αἵτινες εἶχον ἤδη διδαχθῆ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ κοσμημάτων καὶ ἐργαλείων. Ἡ γνῶσις τῆς κατασκευῆς τοῦ ὀρείχαλκου δὲν ἔφθασεν ὁμῶς μέχρι τῆς Ἀμερικῆς, εἴτε διότι τὸ μέσον τῆς συγκοινωνίας, ἐπὶ μακρὸν γνωστὸν, διεκόπη αἰφνης κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, εἴτε διότι οἱ διαδίδοντες τὴν γνῶσιν τῆς κατασκευῆς τοῦ μετάλλου τούτου, περιεκυκλώθησαν αἰφνης ὑπὸ πολεμιστῶν ὀπλισμένων δι' ὄπλων τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐφευρέσεως καὶ ἐτοιμῶν νὰ ἀντιταχθῶσι κατὰ πάσης μελλούσης προόδου, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ἀμύνης καὶ νὰ ὀχυρωθῶσιν ἀσφαλῶς ἐντὸς τῶν ἰδίων ἑαυτῶν χωρῶν.

Ἡ βασιλεία τοῦ ὀρείχαλκου φαίνεται ἐπικρατήσασα ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ὁ Κορ Fergusson νομίζει ὅτι μετηνέχθη ἐν Βρετανίᾳ ὑπὸ τῶν Κελτῶν, οὗς αὐτὸς νομίζει ὄντας. «Εἴτε τὸ τελευταῖον κῦμα τῶν Ταρτάρων, εἴτε τὸ πρῶτον κῦμα τῶν Ἀρίων αἵτινες μεταναστεύοντες πρὸς δυσμὰς ἐκ τῆς ἐν Ἀσίᾳ ἑδρας αὐτῶν, ἀπεδιώξαν τὰς ἀρχικὰς καὶ καθαρῶς Ταρταρικὰς φυλάς αἵτινες κατεῖχον τὴν Εὐρώ-

πην πρὸ τῆς συγγραφῆς τῆς Ἱστορίας». Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀποδίδει εἰς τὴν Ἀριανὴν φυλὴν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ σιδήρου ὅστις ἐνίσχυσεν αὐτοὺς νὰ νικήσωσι καὶ νὰ ὑποσκελίσωσι τὰς ἀρχαιοτέρας φυλάς· ὅπως δὲ δώσῃ κατὰ προσέγγισιν τὴν χρονολογίαν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, λέγει. «Ἡ Ἀριανὴ φυλὴ διέβη τὸν Ἰνδὸν 3,400 Π. Χ. Θεωρητικῶς πρέπει νὰ εἰκάσωμεν ὅτι οἱ Ἄριοι οἵτινες ἐπλανῶντο πρὸς δυσμὰς, ἕνεκα τῆς ὀλιγώτερον συνθέτου αὐτῶν γλώσσης καὶ τῆς ἥτιον καθαρᾶς αὐτῶν πίστεως, ἦσαν ἡ ἀρχαιοτέρα παρφυλάς». Ἀλλὰ ὁ Max Müller λέγει «καίτοι ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου ἦτο γνωστὴ πρὸ τῆς συνθέσεως τῶν ποιημάτων τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἦτο γνωστὸς πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀριανῆς οἰκογενείας». Βασίζει δὲ τὴν γνώμην ταύτην εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ λέξις σίδηρος διαφέρει εἰς ἐκάστην τῶν Ἀριανῶν γλωσσῶν· ἐνῶ ἡ Σανσκριτικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Τευτονικὴ καὶ ἡ Σλαβονικὴ, συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας εἰς τὴν λέξιν χρυσός· ἡ Σανσκριτικὴ, Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ εἰς τὴν λέξιν ἄργυρος· ἡ Σανσκριτικὴ, Λατινικὴ καὶ Γερμανικὴ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου μετάλλου, τοῦτέστι τοῦ χαλκοῦ (1). Εἶναι καταφανές ὅτι ἐκτὸς τῆς χρήσεως τοῦ σιδήρου, ἡ Ἀριανὴ φυλὴ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἦτον ὀλιγώτερον πεπολιτισμένη ἢ ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον ὑπέταξεν. Ἰχνη δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὴν κατάπτωσιν τῆς τέχνης ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τῆς νέας δυναστείας, πιθανῶς Ἀριανῆς. Ἐν Ἰνδικῇ ὡς καὶ εἰς τὰ νεωστὶ ἀνακαλυφθέντα ἐρείπια ἐν Hissarlik ὑπὸ τοῦ Κου Schliemann, ἐν Σαρδηνίᾳ, Ἐτρουρίᾳ, καὶ πολλὰς ἄλλας χώρας, ἡ αὐτὴ κατάπτωσις εἰς τὰς τέχνας παρατηρεῖται ἀρχομένη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς νέας φυλῆς. Ἀλλ' ἦτον ἀρκούντως εὐφυῆς ὥστε νὰ περιποιηθῆ τὰς πεπολιτισμένας φυλάς ἃς ὑπέταξεν· ἕνεκα τούτου, ὡς ὁ Κύριος Fergusson προσθέτει, οὔτοι κατὰ πρῶτον ἀναφαίνονται ἐξέχοντες ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα, δι' ἐπιτυχοῦς ἐνώσεως μετὰ τῶν Πελασγῶν—λαοῦ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα Ταρταρικῆς φυλῆς—παρήγαγον πολιτισμὸν λαμπρότερον κατὰ τὴν διάρκειάν του, τῶν ὧν ὁ κόσμος εἶχεν ἰδεῖ προγενεστέρως. (ἀκολουθεῖ).

(1) Ἴδε «Ἐπιστῆμη τῆς Γλώσσης».

ΜΑΡΚΕΛΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΕΡΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ

(Ἰδὲ συνέχειαν φυλλιδίου Α΄.)

Οὐδέποτε ἀπῆντησα νέαν ἔχουσαν μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ τὴν δίψαν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας. Πόσον αὐτὴ ἐννοεῖ ἀμέσως τὴν ἐλαχίστην λεπτιότητα τῆς διαφορᾶς!

— Κατώρθωσας τέλος νὰ ἐννοήσῃς τὸν χαρακτήρα της;

«Ἀρχίζω νὰ τὸν μαντεύω, μοι εἶπεν ὁ κόμης. Τὴν ἀποκαλοῦσι πείσμονα καὶ ἐν τούτοις αὐτὴ δὲν ἀντιλέγει ποτέ· εἶναι ἀληθὲς ὅτι αὐτὴ δὲν ἐπιδοκιμάζει ἐπίσης. Τὴν νομίζουσι ὑπερήφανον διότι δὲν ἐρυθριᾷ εἰς πᾶσαν φράσιν, ὡς αἱ ἄλλαι νέαι· αὐτὴ ἔχει τὸ βλέμμα εἰλικρινές καὶ τίμιον· ἂν αὐτὴ εἶναι ὑπερήφανος, ἔχει τὴν θελκτικὴν ὑπερηφάνειαν τῆς παρθένου, καὶ μεγαλεῖον ὅπερ τῇ ἦναι ἔμφυτον. Λέγουσι τέλος ὅτι ἀγαπᾷ τὴν σιωπὴν. Αὐτὴ λαλεῖ τῷ ὄντι ὀλίγον· τοῦναντίον ἀκούει καὶ ἔχει πολλὴν περιέργειαν· αὐτὴ φαίνεται ἔχουσα ἔμφυτον γῶσιν πάντων τῶν πραγμάτων· ἡ ἀληθὲς αὐτῆς φύσις κατ' ἐμὲ, εἶναι ἡ γαλήνιος σοβαρότης· οὐδέποτε εἶδον αὐτὴν λυπημένην ἢ καθ' ὑπερβολὴν εὐθυμον· γελᾷ σπανίως, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἀκτινοδολεῖ πάντοτε ἐσωτερικὸν μειδίαμα. Ἐν γένει μὴ λησμονεῖς τὸ ἐξῆς· ὅταν πρόκειται νὰ ἐκλέξῃ σύζυγον, ἐξέτασον πρὸ πάντων τὸν πατέρα, εἶτα δὲ τὴν μητέρα, καὶ ἂν ἦναι δυνατόν τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς.

Ἦδη γνωρίζεις τοὺς γονεῖς της, τὴν τροφὸν μου, καὶ πρὸ πάντων τὸν πατέρα της· εἶναι ἀπὸ καλῆν οἰκογένειαν».

Τὴν ἐπύριον ἠθέλησα νὰ συνοδεύσω τὸν κόμητα. Ἐπανεῖδον τὴν Μαρκέλλαν, ἥτις μοι ἐφάνη λίαν μεταβεβλημένη· ἦτο ρεμβώδης, ἀφηρημένη, ὡσεὶ προσδοκῶσα ἄγνωστόν τι. Ἐνίοτε τὰ χαρακτηριστικά της ἐξέφραζον εἶδος ἐκπλήξεως, ἀλλ' ἐφαίνετο ἐντρυφῶσα ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ ἐντὸς αὐτῆς διανοιγομένου ἐσωτερικοῦ κόσμου. Βλέπω αὐτὴν καθημένην ἐτι μετὰ τοῦ κόμητος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ οἰκίσκου ἐπὶ ξυλίνου θρανίου, κατεχομένην ὑπὸ ἀκρατήτου δίψης

μαθήσεως· οἱ λόγοι τοῦ κόμητος ρέουσιν πρὸς αὐτὴν ὡς φωτεινὰ κύματα· αἱ σκέψεις του ἴστανται ἄνωθεν αὐτῆς ὡς ἀστέρες, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ θελκτικὸν ἄνθος τοῦ ἔρωτος, ἀόρατον, ἠνοιξεν ἀρτίως τοὺς εὐώδεις αὐτοῦ κάλυκας· ἀμφοτέροι δ' ἀναπνέουσι τὸ ἄρωμα αὐτοῦ καὶ αἰσθάνονται ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς.

Μόναί αἱ καρδίαι αἱ ὑπὸ τῆς λύπης ἐξαγνισθεῖσαι, εἶναι ἄξια εὐδαιμονίας, μοὶ εἶπεν ὁ κόμης ἡμέραν τινα ἐπανερχόμενος λίαν ἀργὰ ἐκ Ζολοβάδης. Ὅσοι δὲν ὑπέφερον, ζητοῦσι πολὺ παρὰ τῶν ἄλλων, δίδοντες ὀλίγον αὐτοί. Ἐγνώρισα τὴν λύπην καὶ μετὰ ἐκάστην δοκιμασίαν ἐγενόμην τελειότερος· ἀλλ' ἵνα ἐντελῶς σωθῶ, εἶχον ἀνάγκην νὰ συναντήσω ἀληθῆ καρδίαν γυναικός. Τὴν καρδίαν ταύτην εὔρον εἰς τὴν Μαρκέλλαν. Αὕτη ἐπίσης ὑπέφερε πολὺ! Ὅταν ἐφθασα σήμερον—εἶχον ἔλθει ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους, καὶ δὲν μὲ ἐπερίμενε—μοὶ εἶπον ὅτι αὕτη μετέβη εἰς τὸ κοιμητήριον. Ἀπῆλθον ἀμέσως ἐκεῖ καὶ τὴν εὔρον καθημένην πλησίον τάφου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε σταυρός. Οὐδόλως ἐξεπλάγη ἰδοῦσά με. Καθῆσας δὲ παρ' αὐτῆ.— Ποῖος εἶναι τεθαμμένος ἐνταῦθα; τῆ εἶπον.—Μοὶ ἔδειξε τότε τὴν ἐπιγραφὴν φέρουσαν τὸ ὄνομα «Lucyan Trebiusky». Ἐνόμιζα, τῆ εἶπον, ὅτι ἦτον ὁ τάφος τῆς μητρός σου.—Εἶναι ἀπέναντι.—Καὶ ποῖος ἦτον ὁ Τρεβίνσκις οὗτος;—Δυστυχῆς νέος ὅστις μὲ ἠγάπα πολὺ, εἶπεν αὕτη μελαγχολικῶς. Οὗτος εἶναι ὁ διανοίξας ἐνώπιόν μου τὸν κόσμον τοῦτον τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καὶ πολλάκις αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ συνομιλήσω μετ' αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν δύναται πλέον νὰ μοὶ δώσῃ ἀπάντησιν. Δάκρυ κατέβρεξε τοὺς ὀφθαλμούς της· ἔλαβον τότε τὴν χεῖρα της.—Γνωρίζετε, εἶπε, πῶς ἀπέλεσα τὴν μητέρα μου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χολέρας. Ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἐξέπνευσε. Δὲν ἤμην εἰσέτι δεκαπενταετής. Πολλὰ δυστυχήματα συνέβησαν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐνταῦθα· πλημμύραι, χάλαζαι, ἀφορία καρπῶν· ὑπέφερα πολὺ. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυστυχημάτων τούτων, ἐφθασε παρ' ἡμῖν ὁ Lucyan. Ἦτον υἱὸς ἱερέως, καὶ ἐσπούδασεν εἰς Βιέννην. Ἦτο φθισικὸς, καὶ οἱ ἰατροὶ συνεβούλευσαν αὐτῷ τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς. Ὁ ἐφημέριός μας ἐγνώριζε τοὺς γονεῖς του, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν δεχθῶμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ἦλθε λοιπόν. Δὲν ἦτον ὠραῖος, ἀλλ' εἶχεν ὀφθαλμούς λίαν γλυκεῖς! Μὲ συνώδευε πολλάκις ἐργαζομένην ἔχων τὸ βιβλίον του ἀνά χεῖρας. Ἦτο πολὺ νέος εἰσέτι, ἀλλὰ κάτοχος πολλῆς παιδείας ἤδη. Μοὶ διηγεῖτο

τὸν βίον του, μὲ συνεβούλευε, καὶ μὲ καθίστα προσεκτικὴν κατὰ τῶν ἀποπλανήσεων τῆς καρδίας μου. Τὸν ἐκλαυσα ὅταν ἀπέθανε. Ἐκτοτε δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἀκούω τὰς κτηνώδεις ἀστειότητας τῶν μειρακίων μας· ὅταν δὲ καταλαμβάνωμαι ὑπὸ λύπης, ἔρχομαι ἐνταῦθα, καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι μοὶ τείνει τὴν χεῖρα ἐκ τοῦ βάθους τοῦ τάφου του.

Ἡμέρας τινὰς βραδύτερον μετὰ κυνήγιον, ἐπεσεκέφθημεν τὴν Ζολοβάδην, καὶ ἐπανερχόμενοι πεζοί.—Τὴν ἀγαπᾷς λοιπὸν πράγτι; τὸν ἠρώτησα—Μάλιστα τὴν ἀγαπῶ μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος. Α! φίλε μου ἂν ἤξευρες πόσον τὴν ἀγαπῶ!

Συγχώρησόν μοι νὰ ἀμφιβάλλω· διότι δὲν ἔχεις τὴν ἀνησυχίαν ἐκείνην ἣτις χαρακτηρίζει τὰ μεγάλα πάθη.

Διὰ τοῦτο καὶ σκέπτομαι νὰ νυμφευθῶ, ἀπεκρίθη ὁ φίλος μου, μειδιῶν. Δὲν ἐννοεῖς λοιπὸν τὸν γαλήνιον καὶ ἤρεμον τοῦτον ἔρωτα ἀπηλλαγμένον πάσης ἀμφιβολίας, ὅστις εἶναι ἡ ἐνδόμυχος πεποίθησις ὅτι δύο ὄντα ἐπλάσθησαν ὅπως ἐνωθῶσι δι' ἀρρήκτων δεσμῶν, καὶ τὰ ὅποια οὐδὲν δύναται πλῆξιν νὰ χωρίσῃ; Ὅταν βυθίζω τὸ βλέμμα μου ἐντὸς τῶν μεγάλων αὐτῆς κυανῶν ὀφθαλμῶν, ἐφ' ὧν ἐπιφαίνεται τοσοῦτον βάθει γαλήνη, τὸ αὐτὸ μὲ καταλαμβάνει αἶσθημα οἷον κατὰ τὸ θέρος, ὅτε κείμενος ὑπτίως ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ μου, βυθίζω τὸ βλέμμα μου ἐντὸς τοῦ ἀπείρου κυανοῦ ὠκεανοῦ τοῦ ἄνωθέν μου ἐκτεινομένου· καὶ ἡ ὀρτυξ (ὀρτύκι) ἄδει, καὶ οἱ στάχυες κλίνουσι πλησίον μου τὰς κεφαλὰς, οἶονεὶ κοιμώμενοι. . . Ἡ ψυχὴ καταπραῦνεται, ἡ ἀμφιβολία ἐκλείπει· αἴφνης νομίζει τις ὅτι ἐννοεῖ τὸν προορισμὸν του, ὁ βίος φαίνεται τοσοῦτον ἀπλοῦς, ὁ κόσμος οὗτος δὲν ἔχει πλέον μυστήρια δι' ἡμᾶς· πᾶσα πάλῃ, πᾶσα ἀντίφασις διαλύονται ἐν εἰρήνῃ!

4.

Νῦν μὲ παρακλεῖ νὰ συνοδεύω αὐτὸν καθ' ἐκάστην ἐσπέραν εἰς Ζολοβάδην, διότι ἀποφεύγει νὰ μένη μόνος μετ' αὐτῆς. Ἡ ἀρμονία ἐταράχθη· ἡ Μαρκέλλα τὸν ἀγαπᾷ ἀλλὰ παλαίει κατὰ τοῦ αἰσθηματος τοῦ ἔρωτος μετὰ τῆς ἀδαμάστου ἐνεργείας παρθένου φύσεως· οὕτω δὲ ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ χαρὰν καὶ τὴν ἐλπίδα, καθίσταται δι' αὐτὴν πόνος, βάσανος. Βλέπων τις τὴν πορείαν τοῦ αἰσθηματος τούτου, θὰ ἔλεγεν ὅτι θὰ λάβῃ κακὸν τέλος. Δὲν δύναται

τις νὰ ὀνομάσῃ τοῦτο εὐδαιμονίαν· εἶναι ἡ πάλῃ δύο ἰσχυρῶν φύσεων ὧν ἡ ἔχθρα αὐξάνει ὡς ἐκ τῆς συνειδήσεως ἦν ἐκάστη αὐτῶν ἔχει περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἐτέρας, δεινυμένη καθ' ὅλην τὴν σφοδρότητα τοῦ ἔρωτός των.

Αὕτη δεικνύει πρὸς αὐτὸν σχεδὸν μῖσος· εἶναι ἀγρία μετ' αὐτοῦ, ἀπότομος. Ἄν γίνῃ λόγος περὶ τοῦ μαθήματός της, ὁ ἀγρὸς καὶ τὰ ζῶα ἔχουσιν ἀνάγκη αὐτῆς· ἐν τούτοις μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπιστρέφει. Ὅταν ὁ φίλος μου ὀμιλῇ, ἢ διηγῆται τι, αὕτη κάθεται μὲν παράμερα, ἀλλ' ἡ ἀκοὴ καὶ ἡ ὄρασις αὐτῆς, εἰσὶ προσηλωμένα πρὸς αὐτόν. Ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀποτείνει πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, δὲν ὑποδέχεται αὐτὸν κατὰ τὴν ἔλευσίν του, δὲν συνοδεύει αὐτὸν κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, ὡς ἄλλοτε. Σήμερον ὅταν ἐφθάσαμεν, ἐκάθητο πρὸ τοῦ οἰκίσκου της, τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ κατεχομένη ὑπὸ ῥεμβασμοῦ· ἐρύθημα ἐκάλυψε τὰς παρειάς της ἀναγνωρισάσης τὸ βῆμά του, ἀλλ' ἐπροσποίηθη ὅτι δὲν μᾶς βλέπει.—Καλημέρα, Μαρκέλλα, εἶπεν ὁ φίλος μου.—Ἄ! ὑμεῖς εἴθετε πάλιν, Κύριε Κόμη; —καὶ αὕτη διεorrάγη εἰς γέλωτα. Δὲν ἔχετε λοιπὸν ἐργασίαν εἰς τὴν οἰκίαν σας, ἀφοῦ ἐνοχλεῖσθε τοσοῦτον συνεχῶς νὰ ἐρχησθε ἐνταῦθα; Λέγεται ἐν τούτοις ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἔχουσι καλῶς παρ' ὑμῖν.

Ὁ κόμης δὲν ἀπαντᾷ· εἰσέρχεται καὶ λαμβάνει θέσιν πλησίον τῆς γηραιᾶς αὐτοῦ τροφοῦ. Μετὰ τινα λεπτὰ, εἰσέρχεται καὶ αὕτη. Ὁ κόμης βάλλει ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χειρόγραφον τῆς μεταφράσεως τοῦ Faust εἰς διάλεκτον τῆς Ῥωσικῆς petit-russien. Ἴδου τὸ ὠραιότερον ποίημα τοῦ κόσμου, εἶπε· τὸ μετέφρασα διὰ σέ.

Ἦδύνασθε νὰ μὴ λάβητε τὸν κόπον τοῦτον, ἀνέκραξε· ἐγὼ εἶμαι χωρική, καὶ οὐδὲν θὰ ἐννοήσω ἐξ αὐτοῦ. Δὲν ἔχω ἀρκετὴν πρὸς τοῦτο εὐφυΐαν.

Δὲν ἔχεις ἔλλειψιν εὐφυΐας, ἐπανελάβεν ὁ κόμης παρατηρῶν αὐτὴν ἀσκαρδαμυκτεῖ, ἀλλὰ, θελήσεως ἐνίστε. Ἄπό τινος φέρεσαι τραχέως πρὸς ἐμέ· δὲν ἐφέρεσο πάντοτε τοιοῦτοτρόπως.

Ἐ! καλὰ· εἶμαι νῦν τραχεῖα καὶ ἀπότομος, ἀνέκραξεν αὕτη μετὰ παραφορᾶς. Δὲν εἶμαι «Panna» μεγάλη κυρία· διατί νὰ μὴ εἶμαι ἀπότομος; Δὲν ἐδιδάχθην ὑπὸ τῶν γονέων μου τοὺς εὐγενεῖς τρόπους.

Μὴν ὀχυροῦσαι ὀπισθεν τῆς ἀγνοίας σου, εἶπεν ὁ κόμης μετὰ γαλήνης. Δὲν σοὶ ἔδωκα ἄραγε μαθήματα ὡς ἀδελφός; ἀλλὰ δὲν

ἔχεις καιρὸν νὰ μάθῃς...» Γεννηθῆτω ὡς θέλεις. Ἄν θέλῃς νὰ μείνης ἀγρία καὶ ἀπαιδέυτος, ἔχει καλῶς! Ἄλλως τε ἔχω μεγάλην ἀνάγκη ὅπως διδάξω ἑμαυτόν. Ὁ κόσμος εἶναι τοσοῦτον μέγας, καὶ τὸ παρελθὸν ἴσταται ἐνώπιόν μου ὡς ἄλλος κόσμος! Ὁ δὲ βίος εἶναι τοσοῦτον βραχύς!

Ἡ Τροφὸς ἠγέρθη, ἐνευσεν αὐτῷ καὶ ἐξῆλθε· ὁ κόμης τὴν ἠκολούθησε. Ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, ἐστράφη προσκαλῶν με νὰ τὸν ἀκολουθήσω. Διελθόντες ὁμοῦ τὸν κῆπον, εἰσήλθομεν εἰς τοὺς ἀγρούς· οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐπρόφερε λέξιν. Τέλος ἡ γραῖα λαβοῦσα τὸν λόγον εἶπεν αὐτῷ.—Ἦτο προτιμώτερον τέκνον μου νὰ μὴν ἔλθῃς πλέον.—Διατί;—Ἄλλὰ διότι...—Διότι ἡ Μαρκέλλα δὲν δύναται νὰ με ὑποφέρῃ;—Ὅχι, ἀλλὰ διότι σὲ ἀγαπᾷ.—Ὁ κόμης ἐτήρησε σιωπὴν.

Ἐνῶ ἐπεστρέφομεν, βλέπομεν διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τὴν Μαρκέλλαν καθημένην ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης χειρογράφου, καὶ ἀσχολουμένην νὰ τὸ ἀναγνώσῃ Ὁ κόμης τὴν καλεῖ διὰ τοῦ ὀνόματός της· ἡ δυστυχὴς κόρη σκιρτᾷ, ἀπωθεῖ τὸ χειρόγραφον, καὶ ἀμέσως ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ κατωφλίου.

Δὲν εἶσαι γνώμης ὅτι εἶναι προτιμώτερον νὰ τὸ ἀναγνώσωμεν ὁμοῦ;—Αὕτη δὲν τολμᾷ νὰ τὸν παρατηρήσῃ—Ἄν εὐαρεστεῖσθε νὰ φανῆτε εἰσέτι ὑπόμνητικὸς μετ' ἐμοῦ, εἶπεν τέλος ψελλίζουσα, ... δὲν γνωρίζω τί ἔχω ἀπό τινος χρόνου... καταλαμβάνομαι ὑπὸ... Καὶ ἡ Μαρκέλλα ἀναλύεται εἰς δάκρυα.

Ὁ ἀὴρ ἀναγγέλλει θύελλαν· ὁ οὐρανὸς φαίνεται ζοφερός· αἱ χελιδόνες ἱπτάμεναι θίγουσι διὰ τῶν πτερύγων των τὸ ἔδαφος, οὐδὲν πτηνὸν ἄδει ἐπὶ τοῦ ἡρεμοῦντος φυλλώματος. Οἱ θερισταὶ κατέφυγον ἅπαντες εἰς τὴν οἰκίαν. Μόνη ἡ Μαρκέλλα μένει εἰσέτι ἔξω. Ὁ κόμης ἀπέρχεται πρὸς ἀναζήτησίν της· ἀλλ' αἱ πρῶται σταγόνες τῆς βροχῆς ἄρχονται καταπίπτουσαι βαρέως· οὗτος δὲν ἐπέστρεψεν εἰσέτι.

Πηγαίνετε λοιπὸν νὰ ἰδῆτε τί συμβαίνει, κύριε, εἶπε πρὸς με ἡ γραῖα χωρική.—Αὕτη ἔς η εἰς τὴν αὐλὴν παρατηροῦσα ὅπως τοὺς ἴδη.

Διῆλθον τὸν κῆπον· φθάσας δ' εἰς τὸν περίβολον, εἶδον ἀπέναντι τὴν Μαρκέλλαν καὶ τὸν κόμητα φιλονεικούντας σχεδὸν μετὰ σφοδρότητος. Ἡ Μαρκέλλα κρατοῦσα δρέπανον εἰς τὴν δεξιάν, ἔτεινε τὴν ἐτέραν χεῖρα ὡς διὰ νὰ ἀπωθήσῃ τὸν κόμητα· ἐφαίνετο ἀπειλοῦσα

αὐτὸν ἐνῶ οὗτος προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ. Οὐδέποτε εἶδον αὐτὸν τοσοῦτον σύγκεκινημένον. Ἐσπευσα νὰ τοὺς πλησιάσω.

Ἡ Μαρκέλλα ὑποχωροῦσα πάντοτε, ἔμεινε στηριζομένη ἐπὶ τοῦ περιβόλου· αὐτὴ ὕψωσε τὸ ἑρέπανον, καὶ ἐπειδὴ ὁ κόμης ἠθέλησε νὰ τὴν ἐκλύσῃ πρὸς ἑαυτὸν, αὐτὴ τὸν ἐπληξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Κρουνοῦς αἵματος ἀνεπήδησεν ἡμέσως· ἀλλ' ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ὁ κόμης ἀποσπᾶσας ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς τὸ ἑρέπανον ἔρριψεν αὐτὸ μακρὰν. Συνοδεύσαντες αὐτὴν μέχρι τῆς οἰκίας, ἀνεχωρήσαμεν.

Τὴν ἐπαύριον ὁ κόμης κατῆλθεν ὀλίγον βραδύτερον τοῦ συνήθους εἰς τὸν κῆπον, ἐνθα ἐπρογευματίζομεν τότε. Ἐφερε δέμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐφαίνετο εὐθυμος, μολονότι ἔχασε πολὺ αἷμα.

Τί φρονεῖς ὅτι θὰ πράξω τώρα; μοὶ εἶπεν ὁ κόμης μετὰ μειδιάματος σκωπτικοῦ.—Ὅτι θὰ παραιτηθῆς νὰ καταβασανίζῃς τὴν τιμίαν ταύτην κόρην, ἀπήντησα.

Τὴν τιμίαν ταύτην κόρην, μέλλω νὰ τὴν νυμφευθῶ, φίλε μου.—Τὸ ἑσπέρας ἐκαθήμεθα πρὸ τοῦ οἰκίσκου. Ἡ Μαρκέλλα ἦτον ὠχρὰ, οἱ μεγάλοι αὐτῆς ὕγροὶ ὀφθαλμοὶ, ἔμενον σταθερῶς προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ὁ δὲ κόμης καθήμενος παρ' αὐτῆς, τῇ ἀνεγίνωσκε τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τοῦ Faust, τὸ τραγικὸν συμβᾶν τῆς ξανθῆς Μαργαρίτας. Πάντες ἠννόησαν τὴν ἀλληγορίαν, καὶ αὐτὸς ὁ γέρον χωρικός, οὐτινος ἡ τιμία μορφή ἐξέφραζε πραγματικὴν λύπην. Τί φρονεῖς λοιπόν; εἶπεν ὁ κόμης, ὅτε ἐτελείωσες τὴν ἀνάγνωσιν, ἐναποθέτων τὸ χειρόγραφον ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Μαρκέλλας.

Τί φρονῶ; ἀπήντησεν ἡ νέα χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὅποιον συμφέρον ἔχετε νὰ μάθητε τί φρονῶ;—Μ' ἐνδιαφέρει σπουδαίως νὰ μάθω τὸ φρόνημά σου.—Πῶς θέλετε; . . . ἐγὼ πτωχὴ κόρη . . .—Σὲ παρακαλῶ, εἰπέ μοι τὸ ἐπὶ τούτου φρόνημά σου.

Αἴφνης αὐτὴ ἀνορθώθη, καὶ τῷ ἔρριψε βλέμμα ἀτενές, σχεδὸν ὑψηλόφρον.—Ἔστω, θέλω νὰ σᾶς τὸ εἶπω—ὁ φθόγγος τῆς φωνῆς αὐτῆς ἦν ἀλγεινός.—Ὁ ὑμέτερος Faust ὅστις εἶναι τοσοῦτον σοφός καὶ ὃν οὐδὲν δύναται νὰ εὐχαριστήσῃ, μοὶ φαίνεται μέγας ἡλίθιος· ἡ δὲ διαγωγὴ αὐτοῦ πρὸς τὴν δυστυχῆ Μαργαρίταν εἶναι φαύλη . . . ὦ! μὴ γελάτε, ἐννοῶ τί λέγω . . . Ἴδού ἄνθρωπος κατεχόμενος ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας ὅπως καθέξῃ θέσιν βασιλέως, σχεδὸν Θεοῦ, ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπὶ τίνος ἀρέσκειται νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἐξουσίαν του;

Ἐπὶ δυστυχοῦς γυναικός, ἦν κατασυντρίβει . . . Ἐξηγοῦμαι ἴσως κακῶς . . .

Ὅχι, σὲ ἠννόησα, εἶπεν ὁ κόμης· ἀλλὰ παραφέρεσαι ὡς ἐὰν ἤμην ἐγὼ αὐτὸς ὁ Faust οὗτος.

Ἄγνοῶ ἂν ἦσθε τοιοῦτος Faust, ἀπήντησεν ἡ Μαργαρίτα με ψυχρὸν τόνον· ἀλλ' ὅ,τι γνωρίζω εἶναι ὅτι δὲν δύναμαι ποτὲ νὰ γίνω ἡ Μαργαρίτα ἥτις ἐμελλε νὰ ῥιφθῆ εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Μετὰ τινος ἡμέρας, ἐξήλθομεν εἰς περίπατον ὑπὸ τὰς γηραιὰς πεύκους τοῦ παραδείσου· ὁ ἀήρ ἦτο καθαρός, καὶ ὁ ἥλιος ἔρριπτε τὰς χρυσαῖς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐπὶ τῶν φύλλων καὶ τῶν χόρτων μόλις κινουμένων ὑπὸ ἐλαφρᾶς αὔρας. Διετελοῦμεν, ἐν σιωπῇ ἀλλ' ἠθιανόμεθα ἀμφοτέροι τὴν ἀνάγκην ἐξηγήσεως.

Προσεχῶς μέλλω νὰ σὲ ἐγκαταλείψω, εἶπον τέλος. Ἐν τούτοις δὲν ἠθέλον νὰ σὲ ἀφήσω χωρὶς νὰ γνωρίζω τὸ μέλλον σου. Εἶσι ἀποφασισμένοι νὰ λάβῃς τὴν Μαρκέλλαν εἰς σύζυγον;

Μάλιστα, μοὶ εἶπε, μετὰ φωνῆς σοβαρᾶς.

Δὲν φοβεῖσαι τὰς ἐπὶ τούτου ἀντιρρήσεις τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας σου;

Φίλε μου, ἀνέκραξεν ὁ κόμης, δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω ἄνευ αὐτῆς. Ἐν τούτοις μὴ μὲ νομίζεις τυφλώτιοντα, διότι ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι σύμφωνος μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου κατ' ἐμέ. Ἐχω ἰδέας περὶ τοῦ γάμου, ἃς ἡ πείρα τοῦ βίου καὶ ἡ σκέψις ἐνδυναμοῦσι καὶ στηρίζουσι καθ' ἐκάστην. Ἡ βία, ἡ ἀρχὴ, τούτέστι, τῆς ἐνώσεως τῶν φύλων, εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ φυσικὸς ἔρω, ἡ ἐπιθυμία αὐτῆ ἢ ὡς ἀστραπὴ ἠλεκτρίζουσα ἡμᾶς. Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη διαρκοῦς ἐνώσεως, ἐνώσεως διαρκούσης τουλάχιστον μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως τῶν τέκνων, παράγει τὴν ἀνάγκην τῆς μεγάλης συμφωνίας τῶν ψυχῶν. Ἄν λοιπόν ἡ ἡδονὴ τῶν αἰσθήσεων εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος, ἡ ἠθικὴ ἀρμονία εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία πρὸς εὐδαιμονίαν τῶν δύο συζύγων. Τέλος ἐκεῖνο ὅπερ πρέπει νὰ προτιμῶμεν παντὸς ἄλλου, εἶναι ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐργασία. Ὁ γάμος τῶ ὄντι δὲν εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τύπος, ὁ ἀγνότερος καὶ φρονιμώτερος τοῦ ἀνθρωπίνου συνεταιρισμοῦ ὅστις ὑπῆρξε, καὶ ὅστις θὰ ὑπάρξῃ ποτέ; ἡ διανομὴ τῶν κόπων εἶναι ἐντολὴ τῆς φύσεως. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φρονῶμεν ὅτι ἕκαστος τῶν συζύγων ὀφείλει νὰ ἐργάζεται ἰδιαιτέρως, ἀνεξαρτήτως, μονομερῶς. Οὐχί, ἀλλ' ἀνάγκη ὅπως ἡ γυνὴ ὑποστηρίξῃ ἡμᾶς, ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς

έναςχολήσεις ήμῶν, καί λαμβάνη ἐν αὐταῖς τὸ εἰδικὸν μέρος ὅπερ ἡ φύσις ἐπεφυλάξατο αὐτῆ. Ἄν ὁ ἄνθρωπος εἶναι τολμηρώτερος εἰς τὸ συλλαμβάνειν σχέδια, ἢ γυνὴ θέλει εἶσθαι πρακτικώτερα καὶ ἐπιμελεστέρα περὶ τὴν ἐκτέλεσιν· ἂν ὁ ἀνὴρ χορηγῇ τὴν ἰδέαν, τὸ σχέδιον, τὴν σύνθεσιν, αὐτὴ θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθ' ἕκαστα. Μόνον ὁ συνεταιρισμὸς ἐν τῇ ἐργασίᾳ δύναται νὰ φέρῃ τὴν ἰσότητά τῶν δικαιωμάτων ἐν τῷ γάμῳ, ὅπως εἰς τὸ κράτος καὶ τὴν κοινωνίαν. Ἐὐ σήμερινὸς κατώτερος βαθμὸς τῆς γυναικὸς εἶναι προῖον πτῆς ἀνατροφῆς ἣν λαμβάνει· ἀναθρέψατε τὴν γυναῖκα, ὡς ἐμπρέπει πρὸς ἐλεύθερον πλάσμα, ἀφήσατε αὐτὴν νὰ λάβῃ μέρος κατὰ τὸ ἥμισυ πρὸς τὸν σοβαρὸν βίον, καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ καταστῇ ἴση πρὸς ὑμᾶς, ὁ πρὸς τὸν σοβαρὸν βίον, ὁ συνεταιρισμὸς σας τέλος». Ἔχω ἀνάγκην συνεταιρισμοῦ συμμεριζομένου τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιτηρήσεως τῶν κτημάτων μου· λαμβάνω ἄρα σύζυγον νέαν χωρικὴν!

Ἄλλὰ ἡ συμφωνία αὐτῆ τῶν ὀρέξεων καὶ φρονημάτων, ἀποτελεῖ ἄρα γε τὴν συζυγικὴν εὐδαιμονίαν; ἠρώτησα.

Δὲν ἐκλέγω τὴν Μαρκέλλαν μόνον διότι τὴν ἀγαπῶ—καίτοι τοῦτο εἶναι τὸ οὐσιῶδες—εἶπεν ὁ κόμης, οὔτε διότι εἶναι ὠρμία: (γνωρίζεις καλῶς ὅτι δὲν θὰ εὖρης ὁμοίαν αὐτῇ μεταξὺ τῶν νεανίδων τῆς ἀριστοκρατίας μας). Τὸ μεγαλειότερον προτέρημα ὅπερ με καταθέλλει, εἶναι ἡ ἀγνότης αὐτῆς. Ἄλλ' ἂν οὐδὲν γνωρίζει, τόσον τὸ καλεῖτερον, διότι θὰ ἦμαι ὁ διδάσκαλός της· ἔσο δὲ βέβαιος ὅτι δὲν θὰ διαφύσῃ τὰς ἐλπίδας μου· ἄλλως τε ἔχω καιρὸν νὰ τὴν μορφώσω κατὰ βούλησιν.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὁ κόμης ἐπορεύθη εἰς Ζολοβάδην ἵνα ἀποκαλύψῃ τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν Μαρκέλλαν. Ὅτε ἐπανῆλθε, ἦτο τοσοῦτον εὐθυμος, τοσοῦτον εὐχαριστημένος, ὥστε οὐδεμίαν ἔσχον ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ διχθήματός του.—Ἐξέφρασε αὐτῇ τὸ αἰσθημά σου; τὸν ἠρώτησα ἅμα εἰσελθόντα.

Μάλιστα, μοὶ εἶπεν, ἀφαιρῶν βραδέως τὰς χειρίδας του, ἀλλ' ἀπέποιήθη, προσέθηκε μειδιῶν.—Εἶναι δυνατόν; εἶπον.—Ἴδου πῶς ἐγένετο τὸ πρᾶγμα, ἀπήντησε. Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ ξυλίνου θρανίου, καὶ τὰ παιδία ἔπινον τὸ γάλα τῶν μετὰ τῶν ὄψεων ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ· τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἦσαν εἰσέτι εἰς τοὺς ἀγρούς. Λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Μαρκέλλας τῆ εἶπον:—Σὲ ἀγαπῶ, θέλεις νὰ γίνῃς σύζυγός μου;—Ἐρύθημα ἐκάλυψε τὰς παρειάς της καὶ ἠγέρ-

θη.—Τί λέγετε; ἐφέλλισε ὑμεῖς μετ' ἐμοῦ. . .—Εἶπέ μᾶλλον ὅτι δὲν με ἀγαπᾷς, καὶ ὅτι εἶσαι ἀρκούντως εἰλικρινὴς νὰ τὸ ὁμολογήσῃς.—Ποῖος σᾶς λέγει τοῦτο; ἀνέκραξεν αὐτῆ, ἀλλ' ὅτι ζητεῖτε δὲν εἶναι δυνατόν. . .—εἶτα ἔρριψε βλέμμα ἐπ' ἐμοῦ, οὐτινος τὴν ἔκφρασιν ἀδυνατῶ νὰ σοὶ ἐξηγήσω. . . . ἀμέσως δὲ εἰσῆλθε κατεσπευσμένως εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ ἐγὼ ἰπεύσας ἤλθον ἐνταῦθα καλπάζων.—Καὶ εἶσαι τοσοῦτον γαλήνιος;—Ἠξέυρω ὅτι με ἀγαπᾷ.—Ποῖος σοὶ τὸ λέγει;—Ἡ μυστηριώδης φωνὴ ἡ ἐντὸς ἡμῶν λαλοῦσα. Δὲν ἀκούουσιν αὐτὴν πάντες· ἀλλ' ἐγὼ πάντοτε ἐπίστευσα εἰς αὐτὴν, καὶ οὐδέποτε μετενόησα διὰ τοῦτο.

Εἶχομεν θηρεύσει εἰς τὰ ἔλη τοῦ Γροκχοῦ μέχρι τῆς ἑσπέρας.—Εἶναι κενὸς νὰ ἐπιστρέψωμεν εἶπε τέλος ὁ κόμης—καὶ ῥίψας τὸ δίκανον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων, ἐκάλεσε τὸν ἐρυθρόχρουν Ἀγγλικὸν θηρευτικὸν αὐτοῦ κύνα.

Ὅτ' ἠπορευθῶ εἰς Ζολοβάδην πρὸς ἐπίσκεψιν ἀποχαιρετισμοῦ, εἶπον μετὰ τινα λεπτά.

Ἄναχωρεῖς λοιπὸν ἄνευ ἀναβολῆς;—Πρέπει νὰ ἀναχωρήσω αὐριον.—Τότε ἄγωμεν ἐκεῖ.

Ἡ οἰκογένεια ἦτον εἰς τὸ δεῖπνον. Ὁ γέρων προσεκάλεσεν ἡμᾶς εἰς τὴν τράπεζαν.

Πῶς! πῶς! ἀνέκραξεν ὁ κόμης, νομίζω ὅτι ἔχετε Pirogui (1) μήπως παρασκευάσθη ὑπὸ τῆς Μαρκέλλας;

Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ἡ γραῖα Ἄννια· τὸ ἀγαπᾷς τέκνον μου;—Ναὶ ἀπεκρίθη ὁ κόμης,—φάγε τέκνον μου εἶπεν ἡ Ἄννια.—Δὲν περιμένω νὰ τὸ ἐπαναλάβητε, εἶπεν ὁ κόμης. Ἀπὸ τῆς πρωίας ἤμην εἰς θήραν, πεινῶ ὑπερβολικὰ, καὶ ἔχω μεγίστην ἀδυναμίαν διὰ τὸ ζυμαρικὸν τοῦτο. Ἀφοῦ δὲ ἔφαγε, ὁ γέρων Νικήτας εἶπε πρὸς τὸν κόμητα.—Λέγουσι, κύριε κόμη, ὅτι ἐφέρατε τὰς νέας ταύτας μηχανὰς αἰτινες σπεύρουσι καὶ θερίζουσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν σῖτον· εἶναι ἀληθές;—Θέλετε νὰ τὰς ἰδῆτε;—Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ γηραιὸς χωρικός. Πρὸς τί; Δὲν ἔχω πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὰς νέας ἐφευρέσεις, σιδηροδρόμους, τηλεγράφους κλπ. Ἄλλ' ἴσως δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι θὰ καλλιεργεῖτε τοῦ λοιποῦ τοὺς ἀγρούς σας διὰ τοῦ ἀτμοῦ· εἶναι λοιπὸν δυνατόν;—Βεβαιότατα.

(1) Σύνθετος φαγητὸν τῶν κατοίκων τῆς Γαλλικίας· εἶδος ζυμαρικοῦ παραγεμισμένου ἐκ τυροῦ.

— Καὶ ἂν ὑποτεθῆ δυνατὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον στεναζῶν, δὲν εἶναι ἀμάρτημα πᾶσαι αἱ νέαι αὐταὶ ἐφευρέσεις; Μὴ δυσαρεστηθῆτε, κύριε κόμη, ἀλλὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς χωρικοὺς ταῦτα πάντα φαίνονται ἐναντία εἰς τὴν θρησκείαν. Λέγεται τέλος ὅτι βάλλετε πάντα ταῦτα εἰς ἐνέργειαν διότι δὲν πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, διότι δὲν παραδέχεσθε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν ἀθάνατον, ἀλλ' ὅτι ἔχει ψυχὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ κυνός, τοῦ ἵππου κλπ.

— Μέλλω νὰ σᾶς ἀπαντήσω, φίλε μου, εἶπεν ὁ κόμης, ὅσον δυναθῶ σαφέστερον. Τὸ νὰ πιστεῦῃ τις, σημαίνει ὅτι θεωρεῖ ὡς ἀληθὲς πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπαληθεύσῃ ὁ ἴδιος· πιστεύει δὲ τις γενικῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ.

Ἡ βεβαίως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀγαθότητί του μᾶς ἀπεκάλυψε, εἶπεν ὁ χωρικός.

Ἀπεκαλύφθη πρὸς ὑμᾶς κατ' εὐθείαν; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ κόμης. — Ὅχι, εἶπεν ὁ χωρικός.— Παραδέχεσθε λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἄλλοι σᾶς μεταδίδουσιν ὡς ἀποκαλυφθέν; Δὲν λέγω ὅτι ἔχετε ἀδικον· ἀλλὰ κατ' ἐμὲ, αἴνα πιστεύω, ἐπιθυμῶ νὰ ἐρευνῶ. Εἰς τί σᾶς χρησιμεύει ἡ θρησκεία σας; Αὕτη σᾶς ὑποστηρίζει, σᾶς ἀνυψοῖ ἐν τῷ ἀθλίῳ ὑμῶν βίῳ, εἰς τὰ κοπιώδη ὑμῶν ἔργα, σᾶς διδάσκει νὰ ἀγαπᾶτε τὸν πλησίον σας καὶ νὰ περιφρονῆτε τὸν θάνατον· ἀλλὰ καὶ ἡ φιλοσοφία μου μὲ διδάσκει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· αὕτη μοὶ λέγει νὰ μὴ ἐπιζητῶ τὴν ματαίαν ἡδονήν, ἀλλὰ νὰ ὑποφέρω τὴν θέσιν μου μεθ' ὑπομονῆς, μάλιστα μετὰ χαρᾶς, νὰ τείνω πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀκαταπαύστως, νὰ κινῶμαι, νὰ ἐργάζομαι, καὶ νὰ βοηθῶ τὸν πλησίον μου κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μου. Ἴδου διατί, φίλοι μου, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σταματήσῃ· ἰδου διατί ὀφείλει πάντοτε νὰ ἐπιδώκῃ τὴν πρόοδον καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ γίνῃ κύριος τῆς φύσεως.

Βλέπετε ἡμᾶς κατασκευάζοντας σιδηροδρόμους καὶ τηλεγράφους, ὅπως βραχύνωμεν τὰς ἀποστάσεις τὰς χωριζούσας τοὺς λαοὺς ἀπ' ἀλλήλων—καὶ τοῦτο ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλαγῇ τῆς τυρανίας τῶν στοιχείων, τῆς δουλείας καὶ τῆς δυστυχίας, ἵνα τέλος ἡ θέσις αὐτοῦ καθίσταται ἀκαταπαύστως εὐγενεστέρα καὶ καλιετέρα. . . . Κατὰ συνέπειαν ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀμάρτημα ἐνταῦθα, πρέπει νὰ κατηγορήσῃτε ὑμᾶς αὐτοὺς ὅταν ἀνθίστασθε κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν μηχανῶν, καὶ ἀντὶ νὰ βλασημῆτε, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστήτε τὸν πανάγαθον Θεὸν γονυπετοῦντες

ὅταν ἴδητε τὴν πρώτην ἀτμάμαξαν διασχίζουσαν τὰς κοιλάδας σας. Ὁ κόμης παρεφέρετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ τὸ πῦρ τῶν λόγων του ἀντηνακλᾶτο κατὰ τι ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων. Ἡ γηραιὰ τροφός του τὸν ἐφίλησεν ἐπὶ τοῦ μετώπου· ἡ Μαρκέλλα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ τοὺς μεγάλους φωτεινοὺς ὀφθαλμούς της. Ὁ γέρον χωρικός μειδίασας.— Κύριε, εἶπε μετὰ μεμετρημένης βραδύτητος, ἔχετε περισσοτέραν θρησκείαν, παρ' ὅσον θέλετε νὰ φαίνεσθε ἔχων.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ Μαρκέλλα δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τοὺς λυγμούς της, καὶ ἐγερθεῖσα ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Εἶδομεν αὐτὴν ἀπομακρυνομένην μετ' ἐκπλήξεως.— Τί ἔχει ἄρα γε ἡ κόρη μου; ἐψιθύρισεν ὁ γέρον Νικήτας, κινῶν τὴν κεφαλὴν.

Ὁ κόμης ἠγέρθη, καὶ ἀποχαιρετήσαντες τοὺς φιλοξενοῦντας ἡμᾶς ἀνεχώρησαμεν. Ἦτο βαθεῖα νύξ. Ἐφώναξα—Μαρκέλλα, ἀναχωρῶ αὔριον καὶ ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω. Περιμένετε! ἀπεκρίθη αὕτη ἐκ τοῦ κήπου μετὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ τῶν δακρύων. Ὁ κόμης ἐπροχώρησε μετὰ τοῦ κυνός του. Ἡ Μαρκέλλα ἐπλησίασε πρὸς με, καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃ.

Διατί κλαίετε; εἶπον αὐτῇ. Σᾶς ἀγαπᾷ. Καταστήσατε αὐτὸν εὐτυχῆ. Ἡ εἰμαρμένη τοῦ καλλίστου τῶν ἀνθρώπων εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σας.

Αὕτη ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν της, καὶ ἐτήρησε σιωπὴν.

3

Ἐγραψα πρὸς τὸν κόμητα Κομαρῶφ μετὰ τὴν εἰς Βιέννην ἀφίξίν μου. Μόνον μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἔλαβον ἀπάντησιν αὐτοῦ. Ἴδου αὕτη.

Lesno 17. Ὀκτωβρίου 1857.

Ἀγαπητέ μου φίλε! Ἐπιθυμοῦμαι ἀναμφιβόλως νὰ μάθης τί ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου. Ἐννοεῖται ὅτι καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐπεσκεπτόμην τὴν Ζολοβάδην· ἀλλ' ὅτι ὁ σὲ ἐκπλήξῃ περισσότερο, εἶναι ὅτι ὁ γέρον Ζορνοχέγκο, ὁ τύπος οὗτος τοῦ χωρικοῦ τῆς Γαλλικίας, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὰς γεωργικὰς μηχανὰς μου· ἦλθε καὶ τὰς εἶδε.

Ἡ Μαρκέλλα ἐτήρησε σιωπὴν, καὶ φαίνεται εὐπειθῆς σχεδὸν τα-

πεινή πρὸς με, ἀπὸ τῆς ἐσπέρας καθ' ἣν ἀπεχαιρέτησες αὐτήν. Ἐπροσποιούμην ὅτι δὲν τὸ ἡννόουν. Ἴδου δὲ τί ἔλαβε χώραν, χθὲς μετὰ μεσημβρίαν. Ἐνθυμῆσαι ἀναμριβόλως εἰσέτι τοὺς ὄφεις τῆς οἰκίας; Ὁ ἥλιος ἦτον εἰσέτι ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Ἐπὶ λίθου κειμένου ὀλίγον μακρὰν ἀπ' αὐτῆς ἐθερμαίνεται ὄφεις εἰς τὸν ἥλιον. Ἠξεύρεις ὅτι ἀγαπῶ τὰ ζῶα; ἐπλησίασα λοιπὸν νὰ θωπεύσω τὸ ζῶον τοῦτο, ἀλλ' ἀνορθωθὲν αἰφνης ἐδάγκασε τὴν χεῖρα μου, εἶτα δὲ ὤρμησε πρὸς τὸν κῆπον. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἡ Μαρκέλλα ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν.—Ἡθέλησα νὰ κολακεύσω τὸν ὄφιν σας εἶπον πρὸς αὐτὴν γελῶν, ἀλλὰ τὸ μικρὸν τέρας ἔδακε τὴν χεῖρα μου.—Ποῖος ὄφεις εἶπε;—ἀλλὰ... ἐκεῖνος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠκολούθησαν τὴν ὑπ' ἐμοῦ δεικνυομένην διεύθυνσιν· αἰφνης ἐξέβαλε μεγάλην κραυγὴν: Ἰησοῦ χριστὲ καὶ Παναγία!—Ὁρμησεν ἐπ' ἐμοῦ, καὶ δραξαμένη τῆς χειρὸς μου προσεκόλλησε τὰ χεῖλη τῆς ἐπὶ τῆς πληγῆς.

Τί κάμνεις; εἶπον ἀρκετὰ στενοχωρημένος.—Αὕτη μοὶ ἔκαμε σημεῖον διὰ τῆς χειρὸς, ὅπερ ἡννόησα αἰφνιδίως.—Ἦτο λοιπὸν δηλητηριῶδες ἔρπετόν;—Αὕτη ἔκλινε τὴν κεφαλὴν.—Καὶ βυζάνεις τὸ δηλητήριον; Μέγιστε Θεέ! ἀνέκραξα, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ ἀποσύρω τὴν χεῖρα μου· ἀλλὰ αὕτη τὴν ἐκράτησε μετὰ ἀπηλπισμένης προσπαθείας ἕως οὗ ἔκρινε τὸν κίνδυνον παρελθόντ᾽· εἶτα ἀπέπτυσσε τὸ αἷμα ὅπερ ἐκμυζήσασα ἐκ τῆς πληγῆς, ἐκράτει εἰς τὸ στόμα.

Ἄλλὰ σὺ, εἶπον αὐτῇ μετὰ τρόμου, διακινδυνεύεις τὴν ζωὴν σου;—ὦ! δι' ὑμᾶς θὰ ἀπέθνησκον εὐχαρίστως! Ὑπῆρχεν ἐν τῇ κραυγῇ ταύτῃ τῆς καρδίας, πάθος ὅπερ με κατεφόδισε σχεδόν· εἶτα δ' αἰφνης αὕτη ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

Ὅτι ζήσης δι' ἐμέ, ἀνέκραξα· με ἀγαπᾶς, θὰ γίνης ἰδική μου.

Αὕτη ἐγονυπέτησε, καὶ ὡς τὸ πλάσμα ὅπερ ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ στενοχωρίᾳ ἐπικαλεῖται τὸν Θεόν του, ἀνέκραξε. Ναί, σὰς ἀγαπῶ, δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω ἄνευ ὑμῶν· δὲν εἶμαι ἀξία νὰ γίνω σύζυγός σας, ἀλλὰ θὰ διατελῶ δούλη σας!—Ἦμην τοσοῦτον συγκεκινημένος, ὥστε δὲν εὔρον κατ' ἀρχὰς ἀπάντησιν.—Διαθέσατέ με ὡς βούλεσθε, ἐξηκολούθησεν αὕτη μετὰ μείζονος γαλήνης, θὰ ἐγκαταλείψω τὸν πατέρα μου, τὰ παιδιά, καὶ τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἐγεννήθην, καὶ τὸν τόπον μου, ἂν τὸ διατάτῃτε... ὦ! θὰ κάμω τὸ πᾶν, τὸ πᾶν, διὰ νὰ σὰς ἀκολουθήσω, ἀξιολάτρευτε αὐθέντα μου!

—Μοὶ ἀνήκει, ἀπῆντησα, καὶ θὰ με ἀκολουθήσης ὡς σύζυγός μου.—Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν... ἐφέλλισεν αὕτη· πῶς δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο;

Ἦμην λίαν συγκεκινημένος· ἀνήγειρα αὐτὴν ὅπως τὴν θλίψω ἐπὶ τῆς καρδίας μου, καὶ αὕτη ἔκλαυσεν ἐπὶ τοῦ στήθους μου· ἐπέθηκα φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς. Τότε αὕτη με περιέβαλε διὰ τῶν χειρῶν τῆς μετὰ πάθους παραφόρου, καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἐζήτησαν τὰ ἰδικά μου.—Πῶς νὰ σοὶ περιγράψω τὴν γλυκειὰν ταύτην στιγμήν; Ὅτι με ἐννοήσης καλεῖτερον ἄνευ λόγων.—Εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ με ἀγαπᾶτε; ἔλεγεν εἰσέτι ἡ δυστυχὴς κόρη, κατεχομένη ὑπὸ ἀμφιβολίας.—Εἶναι δυσκολώτατον νὰ μὴ σὲ ἀγαπῶ, τῇ ἀπεκρίθην. Προσφιλὴς μοὶ ψυχὴ, ἀλλὰ ποῦ θὰ εὗρω λοιπὸν εἰς τὸν διεφθαρμένον τοῦτον κόσμον, καρδίαν μᾶλλον ἀξίαν τῆς σῆς, ὅπως πάλῃ ἐπὶ τῆς καρδίας χρηστοῦ ἀνθρώπου;

Ἄ! Θεέ μου! ἐφώνησεν αὕτη, νομίζω ὅτι θὰ ἀποθάνω.—Δὲν θὰ ἀποθάνης, τῇ εἶπον, θλίβων αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους μου—καὶ αὕτη ἔκρυψε τὸ πρόσωπόν τῆς εἰς τὸν κόλπον μου.—Ἄ! δὲν ἠξεύρετε πόσον σὰς ἀγαπῶ.—Ναί, τὸ ἠξεύρω. Τὸ ἠξεύρω ἀπὸ πολλοῦ χρόνου· σὺ εἶσαι ἐκεῖνη ἣτις δὲν ἠθελες νὰ τὸ ἠξεύρης.

—Τὸ ἠσθάνθην, εἶπεν αὕτη χωρὶς νὰ ἐγείρη τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ ἠσθάνθην καλῶς ὅτι σὲ ἠγάπων ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ἀλλὰ δὲν ἡννόουν ἑμαυτὴν. Πολλάκις τὸ αἶσθημα τοῦτο ἐξεδηλοῦτο δι' ὀργῆς καὶ μίσους ἐναντίον σας· ἄλλοτε εἶχον τὴν καρδίαν τοσοῦτον λυπημένην· ἀλλὰ τὴν ἐσπέραν καθ' ἣν ἐξεφράσατε τὰς σκέψεις σας εἰς τὸν πατέρα μου περὶ σιδηροδρόμων, καὶ τηλεγράφων, εὐχαρίστως θὰ σὰς ἔλεγον ὅτι ἔχετε δίκαιον! καὶ θὰ σὰς ἐδοθήθουν νὰ ἐγκαταστήσητε τὰς μηχανὰς σας, τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τοὺς τηλεγράφους σας! τότε δὲ ἡννόησα αἰφνης ὅτι σὰς ἠγάπων, καὶ ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ζήσω ἄνευ ὑμῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξῆλθον δρομαίως εἰς τὸν κῆπον κλαίουσα.

Ἄ! διατί δὲν ἦσουν ἐκεῖ ὅταν ὠμίλησα εἰς τοὺς γέροντας γονεῖς τῆς! Ὁ πατὴρ τῆς ἀπέμασσε τὰ δάκρυά του διὰ τῆς χειρὶδος του καὶ ἡ τροφός μου ἐκραύγαζεν ἀκαταπαύστως.—Θεέ μου! Θεέ μου! ἔζησα λοιπὸν ἀρκούντως ὥστε νὰ ἴδω τὸ γεγονὸς τοῦτο, τέκνα μου, προσφιλῇ μου τέκνα!

«Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν γίνονται οἱ ἀραβῶνες εἰς Ζολοβάδην, καὶ μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ὁ γάμος».

Ὁ ἀδελφός σου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Λέρον 12 9/βρίου 1857.

Ἀγαπητέ μοι φίλε! Ἡ Μαρκέλλα εἶναι σύζυγός μου—καὶ ὁποία σύζυγος! Δὲν δύναμαι νὰ σοὶ εἶπω πόσον αὐτὴ ἦτον ὠραία καὶ θελκτικὴ, ἐνδεδυμένη ὡς νύμφη. Μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ γάμου αὐτὴ ἐστράφη πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πληροῦν τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν, καὶ μὲ ὀφθαλμούς λάμποντας ἐκ δακρῦων, εἶπεν αὐτοῖς! Εὐχρηθῆτε ὑπὲρ ἐμοῦ πάντες!—καὶ πάντες ἠύχθησαν ὑπὲρ αὐτῆς.

Συγγνώμην ἀκριβέ μοι φίλε! Ἡ εὐδαιμονία πληροὶ ὑπερμέτρως τὴν καρδίαν μου ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ σοὶ γράψω πλείονα τούτων.

«Ἀλέξανδρος».

Κάτωθεν δὲ ταύτης ὑπῆρχον αἱ ἐπόμεναι λέξεις γεγραμμέναι ὑπὸ χειρὸς πρωτοπείρου.

«Χαιρετῶ ὑμᾶς ἐκ μέσης καρδίας».

«Μαρκέλλα».

Λέρον 21 Ἀπριλίου 1858.

Ἐχεις δίκαιον, φίλε μου, ἢ σπάνις τῶν ἐπιστολῶν μου εἶναι καλὸς οἰωνός· ὅσα περισσότερον εἶναι τις εὐτυχῆς, τοσοῦτον ὀλιγώτερον ἀγαπᾷ νὰ κάμνη λόγον περὶ τῆς εὐδαιμονίας του. Ὁ χάρτης πρὸ πάντων ἔχει ἐνίοτε εἰλικρινῆ ἀδιακρίσιαν, ἣτις ἐμποιεῖ τρόμον εἰς τὰ ἀληθῆ αἰσθήματα. Διὰ τοῦτο δὲν σοὶ ὁμιλῶ, περιορίζομαι νὰ σὲ λάβω ἐκ τῆς χειρὸς καὶ νὰ σὲ ὀδηγήσω διὰ τοῦ παραδείσου μέχρι τῶν πυκνῶν θάμνων ἐκ λευκῶν ῥόδων ἔνθα θὰ δύνασαι νὰ ἀκούης καὶ νὰ βλέπης χωρὶς νὰ σὲ βλέπουν.

Ἴδου ἡ Μαρκέλλα ἐνδεδυμένη τὴν λευκὴν αὐτῆς ἐσθῆτα· ἡ ὠραία κόμη της δίδει εἰς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῆς ἔκφρασιν αὐστηρὰν, ἰδεώδη. Ἡ τράπεζα εἶναι παρατεθειμένη, μὲ περιμένει

Ἴδου αὐτὴ κατέρχεται τὰς βαθμίδας ὅπως μὲ ὑποδεχθῆ καὶ ριφθῆ

εἰς τὰς ἀγκάλας μου· περιβάλλω ταύτην διὰ τοῦ βραχίονός μου καὶ περιπατοῦμεν οὕτω ἕως οὗ ὁ ὑπηρετής φέρῃ τὴν θερμorrόην. Λαλοῦμεν περὶ τῶν ὑποθέσεών μας καὶ περὶ τῶν τοῦ τόπου, καὶ ἐξακολουθοῦμεν συνδιαλεγόμενοι, ἐνῶ αὐτὴ προετοιμάζει τὸ τέιον. Εἶτα δὲ . . . ἀλλὰ ποῦ νὰ εὔρω λέξεις ὅπως λαλήσω περὶ πάντων τούτων; Ἡ ἀνθρώπινος γλῶσσα δὲν ἔχει εἰσέτι ἀρκούσαν τελειότητα, ὅπως ἀντανακλᾷ τὰς θείας ἀκτινοβολήσεις τῆς εὐδαιμονίας.

Ἄφ' ὅτου ἡ φωτεινὴ αὐτὴ ἐμφάνις διέρχεται τὰ ζοφερὰ δωμάτια τοῦ πύργου, διατρέχει τοὺς σκοτεινοὺς διαδρόμους τοῦ κήπου, ἀφ' ὅτου ἡ νέα αὐτῆς φωνὴ ἀντηχεῖ μεταξὺ τῶν φαιῶν τοίχων τοῦ ἀρχαίου τούτου πύργου, θὰ ἔλεγέ τις ὅτι τὸ μαγικὸν φίλτρον διελύθη.

Ἄλλοτε τὸ πᾶν ἐνταῦθα ἐφαίνετο πεπαλαιωμένον· πανταχοῦ ἔβλεπέ τις κόνιν. Νῦν δὲ ἕκαστος λίθος λάμπει ὡς ἂν ἦτο νεωστὶ τεθειμένος, καὶ ἡ στέγη μοὶ φαίνεται ὡς κεχρυσωμένη. Ὁ κισσὸς ὁ περιβάλλων τὴν πρόσοψιν τοῦ πύργου, τὴν βλέπουσαν πρὸς τὸν κήπον, ἦτον ἐτοιμοθάνατος, ἀλλ' ἀνεγεννήθη ὡς ἐκ μαγείας· μύρτος ἀνεφύη αὐτοφυῆς εἰς γωνίαν τινὰ· τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη ἤρχισαν νὰ αὐξάνωσι ὡς οὐδέποτε πρὶν. Περιστερὰ ἕκαμον τὰς φωλεὰς τῶν εἰς τὸν κήπον—ἀκούονται ἐντεῦθεν—, καὶ αἱ χελιδόνες αἰτινες ἐφαίνοντο ἀποφεύγουσαι τοὺς πεπαλαιωμένους τούτους τοίχους, ἔκτισαν τὴν φωλεάν των εἰς τὴν γωνίαν τοῦ παραθύρου τοῦ ἰδιαιτέρου ἡμῶν θαλάμου.

Ἐχρειάζετο γυνὴ τοιαύτη, ὅπως καταστρέψῃ τὴν γοητείαν τὴν ἐπικαθημένην τοῦ ἀρχαίου τούτου ἀριστοκρατικοῦ ἐνδαιτημάτος τῶν προγόνων μου. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν εἶναι ἄρα γε ὠραία νηρηὶς ἢ ἡγεῖρα ἐκ τοῦ μαγικοῦ ὕπνου;

Αὐτὴ εἶναι ὡς νέος ἀετὸς διδασκόμενος νὰ ἵπταται πρὸς τὸν ἥλιον, ἀλλ' ὅστις δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἔξιν ταύτην ἂν δὲν ἦτο πεπροικισμένος διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀνεχομένου τὴν λαμπρότητα τοῦ φωτός.

«Ὁ Ἀλέξανδρος σου».

Λέρον 28 Μαΐου 1859.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθης, ἀγαπητέ μου φίλε, τίνι τρόπῳ μορφῶν τὸ πνευμά της; Ἡξέυρεις πῶς οἱ χωρικοὶ μας διδάσκουσι τὰ τέκνα των

νά περιπατῶσι; Τὰ φέρουσιν εἰς τοὺς ἀγρούς, τὰ ἀφίνουσι κατὰ γῆς, καὶ αἴρνης περιπατοῦσι.

Οὕτω ἀνατρέφω τὴν Μαρκέλλαν, φέρων αὐτὴν ἐξ ἐφόδου ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐργασιῶν μου, καὶ τοῦ διανοητικοῦ μου βίου, καὶ λέγων αὐτῇ ἀμέσως τί ἐπιθυμῶ νὰ μάθῃ. Εἰμί βέβαιος ὅτι ἀγνοεῖ ἢ ἰδία πότε ἔμαθε νὰ ἱππεύῃ. Οὕτω δὲ αὕτη μαθαίνει Γαλλικὰ καὶ Γερμανικὰ πρακτικῶς, συνδιαλεγομένη μετ' ἐμοῦ, ὡς τὸ παιδίον μαθαίνει τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκτᾷ τὴν γνῶσιν ὄλων τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ δέρμα τῆς ἄρκτου ἐφ' οὗ πατεῖ κατερχομένη τῆς κλίνης, σπινθηροβολεῖ καθ' ἣν σιγιμὴν οἱ γυμνοὶ αὐτῆς πόδες πατοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ ἀκροθιγῶς: Εἶναι ἡ περίστασις καθ' ἣν πρέπει νὰ διδαχθῇ τὴν θεωρίαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ· σφραγίς ἔχουσα τὸ σχῆμα πολυέδρου, μοὶ χορηγεῖ τὸ μέσον νὰ διδάξω αὐτὴν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πρίσματος. Οὕτω δὲ καθ' ἐκάστην. Αὕτη ζῆ ἐντὸς ἀτμοσφαίρας σαφηνείας καὶ ἀληθείας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αὕτη σκέπτεται, αὕτη ἐκφέρει ὀρθοὺς συλλογισμούς. Αὕτη ἀποκτᾷ ὑγιεῖς ἰδέας περὶ τῆς τιμῆς, τοῦ καθήκοντος, τῆς ἐργασίας, τοῦ νόμου, καὶ τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου, τῶν ἐθίμων, τῶν τέρψεων—καὶ αὕτη ζῆ ὅπως σκέπτεται. Τὴν πρῶτην ἐγειρόμενοι τῆς κλίνης, μετὰ τὸ ψυχρὸν λουτρὸν καὶ τὸ πρόγευμα, ἐξερχόμεθα ἔφιπποι, εἴτε βρέχει, εἴτε πνέει ἄνεμος ἰσχυρός. Μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου αὕτη ἐνασχολεῖται εἴτε ἐκτός, εἴτε ἐντὸς τῆς οἰκίας, ἐπιτηροῦσα τὰ πάντα, δίδουσα διαταγὰς, καὶ τακτοποιοῦσα τὸ πᾶν. Βλέπω αὐτὴν ἱππεύουσαν τὸν μέλανα ἵππον τῆς καὶ διερχομένην ἐνώπιόν μου, καὶ δύναμαι νὰ ἀσχοληθῶ ἡσυχῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν, διότι γνωρίζω ὅτι αὕτη θὰ ἐπιτηρήσῃ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

Πρὶν ἢ ἐξέλθῃ, πρέπει νὰ μάθῃ νὰ ὑπακούῃ πρὸς με. Λέγω λοιπὸν, τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς αὐτὴν. Ἄν ἐνίοτε ἔχῃ ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν, ἢ χαρὰ τῆς διπλασιάζεται ὅταν ἴδῃ ὅτι οἱ ὑπολογισμοί μου ἐπραγματοποιήθησαν, καὶ ἢ πρὸς ἐμὲ πεποίθησίς τῆς ἐπαυξάνει. Ἐτακτοποιήσαμεν τὸν βίον ἡμῶν μετὰ στρατιωτικῆς ἀκριβείας. Τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρας, πρὶν ἢ καθήσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν, αὕτη ἔρχεται νὰ κάμῃ τὴν ἐκθεσίιν τῆς

(ἀκολουθεῖ).